

**AGLIF N USELMED UNNIG D UNADI USSNAN
TASDAWIT LMULUD AT MÈEMMER N TIZI WEZZU
TAZEDDAYT N TSEKLIWIN D TUTLAYIN
AGEZDU N TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT**

UṬṬun n umsedfer :

UṬṬun n usnay :

**AKATAY N TAGGARA N USWIR N LMASTER
DEG TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT**

TAḠULT : TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT

TAFERNA : TIZRAWIN TISNALSIIYIN N TMAZIYT

ASENTEL

**Tazrawt takennayt gar kraḍt n tmeslayin n teqbayt (Cmini,
Mæetqa d Caæbat Lemer) : tasnalya d umawal.**

Syur :

DAHMOUN TAOUS

Amesnalay :

DJEMAI Salem

Aseqqamu n yimsekyaden :

- BENIHADADENE Saliha, MAA, UMMTO,
- DJEMAI Salem, MCA, UMMTO,
- HIRECHE KAHINA, MAB, UMMTO

Taselwayt

Amesnalay

Tamsekyadt

Tagrawt : 2018/2019

Asenmmer

- Di tazwara ad as-iniy tanemmirt d tameqrant i mass Ğemei Salem, mi yeqbel ad yili i lmendad n tezrawt-a si tazwara alami d taggara.
- Tanemmirt i yiselmaden n ugezdu n tmaziyt akken ma llan,yal yiwen s yisem-is.
- Tanemmirt i wid-ak akk id ay-d-yefkan afus n tallelt.

Abuddu

Di tazwara ad d-buddey leqdic-a i baba d yemma ezizen atas felli, acku naettab fell-i akken ad d-awedey yer wass-a.

I watmaten-iw d yestma ezizen atas yal wa s yisem-s d temttut n gma wizza.bla ma ttuy gma eli d wacult-is,akke mass yehya Megruc.

I temddukal-iw i yebdden yidi Cabha, Katya,Lamya,d Lila.

Iwid-ad ihemla d wid I yihemmlen,d tdukla Agraw, d tmestella.

Ayawas

Tazwart tamatut	6
Aħric I : Tazrawt tasnalyant	11
Aħric wis II: Tazrawt n umawal.....	36
Taggrayt tamatut.....	44
Tiybula	46
Timarna.....	49
Agbur	80

Tazwart tamatut

Tazwart tamatut

Tamaziyt tuy aẓar deg uyir n Tefriqt ; ass-a tamaziyt tebða d tantaliyin : am taqbaylit,tacelhit,tasiwit,..., i tmeslayen deg waṭas n tmura gar-asant Lezzayar,Lmaruk, Libya ...

Amsefhem ger imsawalen-agi yettiweeir sima ttembaeident,amedya :Aqbayli n Tizi Wezzu yezmar ad yefhem Acenwi n Tibaza, maena yewear-as ad yesselyu d Utergi n Uheggar.Tutlayt n tmaziyt tebða d tantaliyin, yal tantala tebða diyen d timeslayin.

Imaziyen tmurt n Lezzayar amur ameqran deg-sen tmeslayen taqbaylit,maena ula d nettat tebða d timeslayin. Yer M. ALLAOUA :« *Le kabyle (...) est différent d'une région à une autre,toutes les variations qu'on peut relever à l'intérieur du kabyle, sur le plan morphologique et lexical,et aussi sur le plan phonétique*»¹.Ad d-naf amegired-a yettbini-d deg yiswiren yemxallafen n tesnawalt aladya deg umawal akken id-yenna Muḥand Akli HADDADOU: « *Le lexique est celui qui manifeste la plus grande diversité*»².

Amawal d win id-yesbanayen anḍi ameqran, acku deg umawal id-yettban uybel umgired ger tmeslayin n teqbaylit.

Tanḍawit tezmer ad tili n tmetti, n umezruy,ney trakalt,deg uyawas trakalt tanḍawit tasnilsayt n tqabaylit akken id-yenna Khellaf MADOU: « *Le kabyle (...) étant un idiome à usage presque exclusivement oral, et en l'absence de toute norme linguistique, il est susceptible de connaître une tendance accentuée à la variation sur le plant géographique*»³.

Deg uxeddim-a ad nkenni gar kraḍ tmeslayin n Leqbayl, mbaeident deg trakalt: tameslayt n Cmini deg Begayt,Caebat Leammer deg Bumardes,Meatqa deg Tizi Wezzu i waken ad d-nekkes amcabi d umgarad gar-asant.

Tamukrist

I wakken ad naereḍ ad d-nekkes tanḍawit n tasnalyant d tin n umawal.Ilaq ad yebnu uxeddim-a yef tarrayt iṣeḥan.

Tamukrist-a tebna yef sin isteqsien:

- Amek i tebna tesnalya d umawal n tmeslayin-a?
- Ma tella tanḍawit gar kraḍ n tmeslayin-a?

¹ -ALLAOUA.M, «Variation phonétique et phonologique en kabyle », *Inetude et document berbère*,1994,sb63-75

²- HADDADOU.Mohend Akli, «*Structure lexicale et significations en berbère (kabyle)*», thèse de troisième cycle (sous direction de Salem Chaker), Aix en Province, Paris, 1985, Sb 5

³- Khellaf .MADOU, «*Etude de géographie linguistique en petite kabylie, in note de linguistique berbère*», N°1, INALCO, Paris, 1995, Sb 17

Turdiwin

Turdiwin ara ad d-nefk akken ad tili fell-asant tririt di taggara n umahil-a:

Tutlayt n tmaziyt d tin wessieen atas,nettaf deg yiwet n tantala ttilint atas tmeslayin yemxalafen deg tesnalya,maca amgired ameqran yettban-d deg umawal.

Afran n usentel

Awal d lsas i yef tebna tmeslayt,yessebgan-d kra n tidet yedder ugdud deg umezruy,d ayen i t-yeğgan ad yettef amdiq di yal tayult di tudert n umdan.

Xas taqbaylit d yiwet, maca yal wa amek i tt-yettutlay,deg usentel-agi-nney ad neeređ ad d-nawi awal bac ad nzer amegired yellan seg temnađ yer tayed.

Nexdem tazrawt-a i teqbaylit i wakken ad nħaz atas n tayunin (champs) yemxalafen aladya deg wayen isemrasen s wařas.

Iswi n usentel

Tazrawt-a d tin iħuzan krađ n temnađin n tmurt leqbayel i wakken ad d-nekkes amgired i yezemren ad yili gar-asant,ilaq ad nwali talyiwın d umawal n tmeslayin-a.

Ilmend n tezrawt-a, nebya ad d-nefk lwelha i kra n temnađin i yef ur yelli ara ahat uxeddim fell-asant uqbel.

Tasnarrayt

Leqdic usnan yebna yef yiswan iwakken ad nsawweđ yur-s ilaq ad nebnu amahil-nney yef tarrayt iřeħan.ifardisen n tesnarrayt i nessemres deg umahil-a:

Afran n temnađin

Leqdic-nney yella-d yef krađ n temnađin tmurt n leqbayl Cmini deg beggayt,Caebat leamer deg Bumardes,Meetqa deg Tizi Wezzu,acu iy-yeğgan nefren-d timnađin-a:

- Ulac atas n tezrawin yettwaxedmen yef tmeslayin n temnađin-a aladya deg usentel-a.
- Iwaken dayan ad nzer tađawiyin i yellan gar temnađin-a.

Tarayt n unadi

Ammud id-nejmae di temnađt n Cmini, di temnađt n Caebat leamer, akked temnađt n Meetqa.

Amahil-a yerza tasastant n wannar. Di tazwara narza yer krađ temnađin tmurt n leqbayl (Cmini yer (taddart n Taxliđt), Caebat leamer (taddart n Imaxuxen), Meetqa (taddart n At Ifrek),nfren-d krađ imesulya id-ay-yefkan afud d tmusni-nsen.

Ammud negmmer-it-id s ttawil n usekles n usiwel. Iseqsiyen id-as-nefka banen lan srid:

- Usiy-d yur-m (k) ad ay-d-hedređ ciđuđ yef laewayed n zik ama d zwađ, tafellađt, lewziæa:
- Amek it-xeddmn lwziæa?
- Amek it-xeddmn timeyriwen dagi?
- Amek it-xeddmn tafellađt?

Imsulya-agi teeđb-iten tikti n ugmer n lewayed n tjaddit,ttwalin d akken ilaq useđbiber yef ayen id-đđan imezwura.

Afran n imesulya

Imsulya id-nefran di leqdic-a d imawlan n temnađin-a iy-ieawenen deg unejmue n wammud-a s Imeæawena n imeđbren n tidukla (Agraw) n temnađt n Cmini akked tidukla n Caebat leamer, i yeddán yid-nney yer wannar,æawenen-nney s wayen i wumi zemren.

Tafelwit n imsulya

Isem	Laemer	Aswir	Tayiwant
Sultana n at Menşur	84	Ur teyri ara	Cemini
Emmi Muđ n Eissa Waeli	96	Ur yeyri ara	Caebat leammer
Nanna Saediya	60	Ur teyri ara	Maetqa

Asenked n temnađin :

Cmini d tayiwant deg uyir n Beggayt,learc n At Waylis,tesea azal n 60 km seg unzul-asammer n uyir n Beggayt i yellan deg tmurt Lezzayer. Ad d-naf seg:

ugafa: Adkar

Asammer: Sidi Eic

Amalu: Buzeggan (ayir n Tizi Wezzu)

Anzul: Uzellagen, Sedduq

Caebat leamer d tayiwant deg uyir n Bumardes, learc n At Xelfun, tesea azal n 40 km seg unzul-asammer n uyir n Bumardes ,assun n Yisser,i yellan deg tmurt Lezzayer.Ad d-naf seg:

Ugafa: Yisser

Asammer: Tizi Yennif, Mkira (ayir n Tizi Wezzu)

Amalu: Ammal

Anzul: Lexđariya, Qadiryá (ayir n Bwira)

Mæetqa d tayiwant deg uyir n Tizi Wezzu,tesea azal n 60 km seg unzul-asammer n uyir n Tizi Wezzu, i yellan deg tmurt Lezzayer. Ad d-naf seg:

ugafa: Tirmitin

Asammer: At Zemenzar

Amalu: At Yehya Mussa

Anzul: Buyni,Ein Zzawiya

Agzul

Di tezrawt-agi-nney taknnayt ger kraḍ n tmeslayin cmini “Beggayt”, caebat leamer “Bumerdes”,Mæetqa “Tizi wezzu”. deg yixef amezwaru ;ad nsarwes tasnalya anda ad nawwi awal yef talya n yismawen d yimyagen d tenḍawit i deg megaraden .

Deg uḥric wis sin ; ad nemselay yef umawal d tenḍawit i deg mxallafen.

Ixef amezwaru Tazrawt tasnalyant

Tazwart

Tasnalɣa di temsislit tatrart tesa sin inumak igejdanen akken id-yenna Dubois d wiyid: Tasnalɣa d aglam n ilugan i yesddayen tiskiwt n dixel n wawal...Tasnalɣa d aglam yef tikkelt n yilugan n teskiwt n dixel n wawal akked n yilugan n useddukkel n wuddusen deg tefyirt.

« *La morphologie et la description des règles qui régissent la structure interne des mots... La morphologie est la description à la fois des règles de la structure interne des mots et des règles de combinaison de syntagmes en phrases* »².

Deg wahil-agui ad d-nawi awal yef wawalen yesean yiwen n unamek,ama di tmeslayt-a ama di tayed,maca amgirden gar cwit d waṭas deg talɣa.Tasleḍt-a n xdem-tt yef awalen ama (d isemawen ney imayagen) id-yekkan si tmaziɣt ney d irṭalen id-yekkan si taerabt ney tafransist.

Timsisdiyɣin n yisem**Timsisdiyɣin tigejdanin n yisem****Tabadut n yisem**

« *Isem, yemmal-d amdan ayarsiw ney tayawsa ama yettwali-tt umdan ney ur tt-yettwali ara* »³.

Gar tmitar tigejdanin n yisem, llant tmitar n twesit,amdan akked waddad,yer tama temsisdiyɣin tigejdanin llan-t temsisdiyɣin tizeɣrayin,d tmitar n usideg d tmitar n tiḍent.

Isem = aḷar + asaley anisem + timsisdiyɣin tigejdanin

Timitar n tewsit

Akken id-yenna IMARAZENE M.: Am waṭas n tutlayin,tamaziɣt tesa snat n tewsatɣin: amalay d wunti.

« *Comme c'est le cas pour de nombreuses langues, le berbère oppose deux genres uniquement: le masculin et le féminin* »⁴.

.a.Isem amalay

Isem amalay di tmaziɣt (taqbaylit),ibeddu s yiwet seg teɣra-agi timezwura:**a,i,u**.

« *Le nom masculin en berbère (kabyle), affiche à son initiale l'une des trois voyelles pleines (a), (i), (u)* »⁵.

² - DUBOIS J., Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage, Larousse, Paris, 1994, Sb 311.

³ - MAMMERRI M., *Tajarrumt n tmaziɣt*, Ed Bouchène, Alger, 1990.sb 21

⁴ - IMARAZENE M., *Manuel de syntaxe Berbère* .Ed, HCA.Alger, 2007.sb 10

Isem-awen ur nesɛi ara tayra tamenzut d irṭṭalen yettfakan s targgalt s umata d imalayen.

I.1.1.2.b. Isem unti

Akken id-yenna K. Nait-Zerrad deg usegzawal-is: isem unti yettaley-d seg umalay s uzrawṣil akked ugrawṣil “t”.

« *Il se forme généralement sur le masculin par la préfixation et la suffixation de “t”* »¹.

Isem amalay d tanubya n tmitar asnalyan ma yella d unti yettali-d s tihawt n tmitar “t...t”, ney “t...” d ayen ur nettaf ara deg yisem amalay.

Imedyaten:

Amalay	Unti
Aqciɛ	Taqciɛt
Ired (irden)	tirdet
Axxam	Taxxamt
Afellaḥ	Tafellaḥt
Axxam	Taxxamt
Amyar	Tamyart
Imeṣlaḥ	Timeṣlaḥt

Amḍan

Amḍan d taggayt n tjarrumt nemgal n wasuf yer wesgut, anda talya n usget tettwaxdem s tmitar tasnalyant.

« *Le nombre est la catégorie grammaticale opposant le singulier au pluriel, ou seul la forme de pluriel est réalisée par des marques morphologiques spécifiques* »².

Akken id-yenna MAMMERI M.: « *Ger usuf d usget snat n tyawsisin i yettbeddilen: (amgarad ney tiyri n sdat) id- tefkka i yisem ney afeggag* »³.

Ismawen n usget deg tmaziyt ttalyen-d si tyayemt n wasuf. Timitar n usget ad d-naf:

- Asget s textimt “n”.
- Asget s temlilit “a”. (ulac deg wammud)

⁵ - IMARAZENE M., op.cit, Sb 10

¹ - Nait ZERRAD K., *Tajarrumt n tmaziyt tamiɛnt (taqbaylit)* . ENEG. Ed Alger, 1995, Sb.45

² - SADIQI F., *grammaire du berbère*, l'Harmattan, Paris, sb 109

³ - MAMMERI M., op.cit, 1990. sb 26-27

- Asget s temlellit

Asget s textimt “n”

Imedyaten :Amalay

asget ‘en’

Amalay asuf	Amalay Asget
Afellaḥ	Ifellaḥ en
Argaz	Irgaz en
Amyar	Imyare n
Aeggal	Ieggale n

Md:Unti asget‘in’

Imedyaten

Asuf unti	Unti asget ‘in’
Tafellaḥt	Tifellaḥ in
taqcict	Tiqcic in
Taḥdayt	Tiḥday in

Md: Amalya s textimt ‘an’

Amalay asuf	Amalay asget ‘an’
Abelyun	Ibely an
Abrid	Ibard an
Iyzer	Iyez ran

Asget s textimt d temlellit

« Kra n isugtan s dukklen timarna n textimt akud temlellit ama n teyra ney n targgalt »¹.

1. Asget s ‘e’ sdat n tenggarut “a → i”

Imedyaten

Asuf amalay	Amalay asget
Azger	Izgare n

¹-MAMMERI M.,op.cit,sb 28

Aeejmi	Ieejmiyin
Axarfi	Ixarfiyen

2. Ayelluy n teyri tanggarut: 'awen'

Imedyaten

Asuf	Asget
Inebgi	Inebgawen

Asget s textimt +2 temlellay,yiwet n teyra d tayed n targgalt

- Targgalt taħarfit deg wasuf d tussidt deg usget

Imedyaten

Asuf	Asget
Afus	Ifassen

Kra n isugtan xulfen afeggag n wasuf

Imedyaten

Asuf amalay	Asget amalay
Aħday	Arrac
Aqcic	Lwacul

Unti asuf	Unti asget
Taqcict	Tarracin / tullas
Tamttut	Tilawin

Kra n wuntiyen yur-sen taxtimt n umalay

Md: tiħ ⇒ tiħtucin s ⇒ allen [tiħ] di meatqa,tiħtucin di cemini,allen di caebat leammer

Addad

Addad di tmaziyt yesea snat n talyiwin: addad ilelli d waddad amaruz.« *L'opposition d'état est l'une spécificités du nom en berbère.En effet,ce dernier oppose deux formes d'état qui se distinguent par leurs morphologies:l'état libre et l'état d'annexion* »¹.

Addad ilelli

Yettili yisem yer waddad ilelli mi ara yili yer talya tunnimt i yettawi mi ara yili berra n wuddus.

« *On dit d'un nom qu'il est à l'état libre quand il apparait sous la forme qu'il prend habituellement lorsqu'il est hors syntagme* »².

Addad amaruz

Isem yettili yer waddad amaruz mi ara yilin-t tenfaliyin deg tazwara: iganfalen di teyra-is tamezwarut ney izwiren n uzgen-ayri.

« *Le nom à l'état d'annexion marqué lorsqu'il subit des changements dans sa partie initiale: des modifications dans sa voyelle et / ou péfixation d'une semi-voyelle* »³.

I.1.1.4. b.1. Aylluy n teyra tamezwarut**Imedyaten**

Addad ilelli	Addad amaruz
Tamṭṭut	Tmetṭut
Tayuga	Tyuga
Tafellaḥt	Tfellaḥt
Tamyra	Tmeyra

I.1.1.4. b.2. Uzwiren ney imeslsu n uzgen-ayri “w”,”y

Md: azggen-ayri 'y'

Addad ilelli	Addad amaruz
Argaz	Yergazen
Amyar	Yemyaren

Md: azggen-ayri 'w'

¹- IMARAZENE M.,op.cit,sb 25

²- IMARAZENE M.,ibid,sb 25

³- IMARAZENE M., ibid, sb 26

Addad ilelli	Addad amaruz
Aqic	Weqcic
Annar	Wannar
Adrum	Wedrum
Ayrum	Weyrum
Axxam	Wexxam
Actal	Wactal(cmini)
Argaz	Wargaz(cmini)

b.3. Timlellit n teyra tamezwarut Md:

‘a’ → ‘u’

Addad ilelli	Addad amaruz
Aḍmin	Uḍmin
Aeggen	Ueggen
Aseggas	Usggas
Agfur	Ugfur
Axarfi	Uxarfi
Amyar	Umyar
Azniq	Uzniq

Ismawen iretṭalen

Isem aretṭal d awal n tutlayt tabarranit ‘a’ id-ikecmen deg ugraw asnalsayn tutlayt nniden’b’ iwakken ad yeččar ilmawen i yellan di tutlayt-a. Ismawen iretṭalen sean kraḍ wannawen ar laḥsab temsartit-is:

- Ireṭṭalen yettumazyen
- Ireṭṭalen yettumazyen ciṭuḥ
- Ireṭṭalen ur yettumazyen ara

I.1.1.5. a. Ireṭṭalen yettumazyen

Md

Tajanfit(une jeune

fille)

Furmint(former)

Lxir

Tafllaḥt

Sbaḥ

Tafamilt

I.1.1.5. b. Ireṭṭalen yettumazyen ciṭuḥ

Md

Cetwa

Akartab

Char

Lmeḥna

Axarfi

I.1.1.5. c. Ireṭṭalen ur yettumazyen ara

Md

Awladi

Ddar

Ddecra

Lafuṭu

Lipla

Timsisdiy n useddes

Azaren n tguri tamawalt tumyigt tettmodu-d asley n yismawen n tewsit .

« *Les racines l'exématisques verbales servent aussi de base de formation à des nominaux de type divers* »¹.

Ad d-nefren seg isemawen umyigen:

- Isem n tigawt
- Isem akmmam
- Isem n wallel
- Isem n umeskar
- Arbib

Isem n tigawt**Imedyaten**

Isem	Isem n tigawt
Xdem	Lxudma
Kteb	Lmektub
ɛiwen	Aɛiwen
xdeb	Lexdbya
Zur	Zeyara
Hjeb	Lehjubya
Qdu	Lqedyan
Mger	Tamegra
Krez	Tayarza
Zweğ	Zwağ
Fraḥ	Lfarḥ
Sedaq	Sadiqa

Isem akmmam

Md : muyben ⇒ amaybun

Arbib

¹- CHAKER S., « *Un parler berbère d'Algérie (kabyle)* », Université de Provence ;Présentée devant l'Université de Paris, le 16 décembre.1978,sb 193

Arbib di tmaziyt yebna yef umyag n tyara. Arbib yesea timitar tesnalyit n yisem:

I.1.2.3. a. Arbib s lqaleb “am”

Md : Zwir →amezwaru

I.1.2.3. b. Arbib s lqaleb d uɗfir “an

Md

Arbib	Arbib s uɗfir ‘an’
Yezzif	Ayeyzzfan
Wezzil	Awezzlan
Barrik	Abarkan

I.1.2.3. d. Irbiben n uɗtunen imagnuten

Md : amzwaru ⇒ tamezwarut

Timesisdiyin tizeyrayin

«Timesisdiyin tizeyrayin d imeskanen uɗfiren n yisem ad d-naf:

- Timesisdiyin n tizin
- Timesisdiyin n uggugu(usebeed)
- Timesisdiyin n yibaten ney waddar »¹.

I.1.3. 1. Tasnalmudt n tizin (a-agi)

Imedyaten

-a	Syin-a
-agi	Lweziaa-agi Char-agi

- **Tasnalmudt n tizin (ayi)**

-ayi Lqedyan-ayi
 Argaz-ayi

¹ - CHAKER S., op.cit, sb.200

2. Tasnalmudt n waddar

-nni	Aqarruy- nni
	wid- nni
	Memmi- nni

Timsisdiyin tiwadmawin

Timsisdiyin tiwadmawin ur zmiren-t ara ad ilin-t waḥd-sent, ilaq ad ilin-t qqen-net yer yisem.

Md

-is	tittucin- is Umyar- is
-ik	Uxxam- ik

-nes	Tamttut- nes Argaz- nes
-nek	wargaz- nek axxam- nek

Timsisdiyin n umyag

I.2.1. Tabadut numyag

Amyag di tmaziyt ifeti yer tewsit, d umḍan d wudem, talya tumyigt tezmer ad tebdu yer: **talya tumyigt = aseyrı + amqim awsil**. Aseyru i yimman-is yuley-d seg uẓar.

« *Le verbe kabyle se conjugue en genre, nombre et personne, une forme verbale peut décomposer de la manière suivante : forme verbale = radical (thème + affixe(s)). Le radical est lui-même formé d'une racine* »¹.

Akken id-yenna dayen BENTOLILA.F: Imyagen ttilin s temllilit n usyrı d ukenseyrı (azenseyrı)

« *Les verbes jouent le plus souvent le rôle de prédicat ou de prédicatoire* »².

Deg tezrawt-agi-nney, ad nger tamawt yer:

- II Timitar tilmmasin (timsisdiyin tmezra d imataren udmawanen)
- III Timitar tinufrarin (timsisdiyin tisuddimin)

I.2.1.1. Timsisdiy in tilmmasin

Tawila ⇒ aẓar n umawal+timsisdiy in n tmezra aratay

Timsisdiy in tmezra

yesea kraḍ n isentel yemgaraden

- a. Urmir
- b. Urmir s ‘ad’
- c. Urmir ussid
- d. Izri (arummid)

I. 2.1.1.1.a. Urmir

d tigawt taḥarfit,akken yezmer ad d-imel izri dayen ad d-yeskken imal.

I. 2.1.1.1.b.1. Urmir s ‘ad’

Yettili s tuget yeddukel d uzramyag (ney tazelya n wurmir) ‘ad’,d aseddukel id-yemmalen imal,amenni,...

« *IL est souvent accompagné du préverbe(ou particule préverbale)ad, combinaison qui exprime le futur, le souhait, ...etc* »³.

Urmir s ‘ad’ ad d-naf aṭas deg wammud-a-nney.

Imedyaten

Urmir aḥarfi	Urmir s ‘ad’
Zuzar	Ad yezuzer / yezizer
Qqim	Ad yeqqim
yab	Ad yiben
Ruḥ	Ad iruḥ
Seww	Ad swwen
Ili	Ad yili
Nsen	Ad nsent
ḥbes	Ad ḥbsen

¹- Nait - ZERRAD K., op.cit.sb 71

²- BENTOLILA F., *Grammaire fonctionnelle d’un parler berbère*, Selaḥ, Paris, 1981.sb 115

³-Nait - ZERRAD K., op.cit, sb 74.

I. 2.1.1.1.b.2. Tignatin temsartit**I. 2.1.1.1.b.2.a. Tamsartit**

Tazelya ‘ad’ tettbeddil yer ‘a’(tamsartit n ‘d’)sdat n umatar ‘t’ akked ‘n’: [ad + t], [ad + n]

« la particule ‘ad’ se transforme en ‘a’(assimilation de ‘d’)devant les indices t et n: ad+t ⇒ a (t occlusif), ad + n ⇒ an ». ¹

I. 2.1.1.1.b.2.1.b. Tamsartit ‘ad + t = tt’**Imedyaten**

Talya taħarfit	Tamsartit n ‘ad + t’	(d tamsartit n ad + t ad d-yefk “tt”
Ddu	Ad tedduđ	Attedduđ
Erek	Ad tearked	Attarked
Seker	Ad tsekredt	Attsekred
Ṭṭil	Ad teṭṭil	Attṭiled
Ddez	Ad teddez	Attddez
Awi	Ad tawi	Attawid
Ruħ	Ad truħ	Attruħ
Qqim	Ad teqqim	Attqqim
Zer	Ad tzer	Attzred

I. 2.1.1.1.b.2.2.c. Tamsartit ‘ad + n → n’

«“a” d agmmud temsartit n tzelya ‘ad’ akked umatar udmawan ‘n’ akked umatar amezwaru n usget »¹.

Imedyaten

¹- Nait - ZERRAD K., op.cit, Sb 75

Talya taḥarfit	Tamsartit n ‘ad + n’	(d tamsartit n ad + n ad d-yefk “n”
yafer	Ad nemyafer	Anemyafar
Sker	Ad nesker	Aneskar
Awi	Ad nawi	Anawi
Zar	Ad nzer	Anzer
εeyyen	Ad nmæeyyan	Anmeεeyyan
ruḥ	Ad nruḥ	Anruḥ
Qqim	Ad nqqim	Anqqim
Ečč	Ad nečč	Anečč

I. 2.1.1.1.b.2 .2.d.Tazelya tibawt “ara”

Asedru-agi d imezginmi ara yili wuddis umyug yuley akked umsentel,ma yella d amyag yuley seg umazlay akenseyru n yisem .

« Cette réalisation est fréquente lorsque le syntagme verbale est en fonction subordonnée donc c’est obligatoire,lorsque le verbe est en fonction de déterminant prédicatoire de nom »².

I. 2.1.1.1.b.2 .2.e. Tazelya tibawt “mi/ amaya”

Imedyaten

Imsentel ‘mi’	Imsentel ‘amaya’
Mi ara yeddakel	Ttæddin-d leqbayl dayem di
Mi ara yesarwet	radyu nek farḥey amaya ad
Mi ara yaweḍ	ttqesiren.
Mi ara tt-id-tawi	Aqcic-nni amaya ad yerfed
Mi ara d-fyen	lwaæda-nni ad tent-iger yer
Mi ara fetren	lǧib.
	Amaya ad d-yas inebgi ad

¹- IDIR Azedine., « La description morphosyntaxique d’un parler kabyle : le parler d’Akkfadou (région Bejaia)», Université abderrahmane MIRA de Béjaia, 2008-2009

²- CHAKER S., *Un parler berbère d’Algérie (kabyle)*, Université de Provence ; Présentée devant l’Université de Paris, le 16 décembre, 1978, Sb 121

d-afen lħaġa leali.

I. 2.1.1.1.b.2 .3. Urmir ussid

Akk imyagen n tmaziyt sean urmir ussid; « *Toute verbe berbère à un aoriste intensif* ». ⁶

Yenna-d dayen Nait-ZERRAD K. yef wurmir ussid: « *L'aoriste intensif est utilisé pour indiquer une action habituelle, répétitive, prolongée ou actuelle* ». ⁷

Urmir ussid yettwaxdam akken ad d-ibggen tigawt n yal ass, allus, asewxar ney amiran.

Urmi ussid yekka-d seg urmir aħarfi, yesea krađ n yifardisen mgaraden di tesnalya:

- Tusda n ifeggagen
- Uzwin n “t” yezdi-as ufardis aneyri n ufeggag
- Tamlellit taneyrit

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1. Tusda n ifeggagen

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.a. Imyagen yesean krađ targgalin s teyri tilemt

Imedyaten

Amyag	Amyag yesean krađ targgalin S teyri tilemt
Xdem	Xeddmen
Hder	Heddren
Xdee	Xeddeen
Gzer	Gezzren

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.b. Imyagen yesean snat targgalin s teggara taneyrit

Imedyaten

Amyag	Imyagen yesean snat targgalin yekfu s tneyrit
Bru	Ibarru
Zlu	Zellun
Krez	Karzzen

⁶ - CHAKER S., « Aspect (verbe) », *Encyclopédie berbère VII*, 1989 :971-977 ; <http://centrederecherchedeberbere.fr>

⁷ - Nait – ZERRAD K., op.cit, Sb 75

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.c.Imyagen iwumi tettbeddil targgalt tussidt

Imedyaten

Amyag	Imyagen iwumi tettbeddil targgalt tussidt
Qqim	Ttyimin
Kcem	Keččmen
Ečc	Tetten

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.d.Azwir n ‘t’ yezdi-as ufardis aneyri n ufeggag

- Azwir n “t” bla afardis aneyri

Md

Amyag	Azwirn “t” bla afardis aneyri
Bin	Ittbin
Awi	Ttawin
Ruḥ	Ttruḥu

- Imyagen iseän sin iskkilen ussiden s teyri yeččuren

Md

Amyag	Amyag s sin iskkilen ussiden s teyri yeččuren
Ddu	Tteddu
Err	Ttarran
Ruḥ	Ttruḥ

- Imyagen iseän sin iskkilen s talya $c_1vc_2 \setminus vc_1vc_2$

Md

Amyag	Amyag s talya c_1vc_2/vc_1vc_2
Ruḥ	Nettruḥ
Wali	Ttwali
Siked	Sikkid
Uyal	Ttuyalen

I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.e. Azwir yetbae ufardis aneyri

Yella umcabi n ufardis aneyri di talya n wurmir ussid

Imedyaten

- Imyagen-a seän kraḍ n iskkilen s teyri tilemt

Md

Amyag	Amyag iseän kraḍ isekkilen s teyri tilemt
Qqen	Tteqqnen
Tṭef	Tettattaf

I. 2.1.1.1.b . Izri

Talya tumyigt yesebgan-d ayen yezrin « *Une forme verbale exprime le passé dans les langues qui ne connaissent pas l'imparfait de parfait ou d l'aoriste* ». ¹

Akken id-yenna Nait-ZERRAD K: Izri yesegzay-d ayen iæddan,yeḍran,ummid,
« *Le prétérit exprime un procès achevé,réalisé,accompli* »¹.

I. 2.1.1.1.b.1. Izri ibaw

Kra yemyagen n yezri ibaw yettmcabi yer yezri ilaw. Talyiwin nniḍen n yezri ibaw ttalyen-d seg yilaw s usidef n teyra 'i' di taggara n tunṭiqṭ.

« *Pour certain nombre de verbes,le prétérit négatif est identique au prétérit positif. Les autres forment le prétérit négatif à partir de positif par l'introduction d'une voyelle 'i' dans la dernière syllabe* ». ²

Izri yesea sin isedra:

I. 1.1.1.a.2. Tazelya tibawt “ur...ara(wara)

Md

Ur...ara	Ur ... wara
Ur tssinemt ara	Ur tetteddu wara
Ur txeddmēt ara	Ur tettili wara
Ur yettriḥ ara	
Ur sen-ttawiḍ-d ara	
Ur qqar-id ara	

I. 1.1.1.a.3. Tazelya tibawt ur (amseḍfar n tibawt)

Win ur nekriz di cetwa deg unbdū ma ad yesarwet

Win ur naettib ur yeḥci saba weḍriḥ

Ur s ttakken agram

I. 1.1.1.a.4. Timsisdiyīn tisuddimin

Amyag iguccel s temsisdiyīn tisuddimin d telyucin n teyda tigit tumyigt.

Amyag iguccel s temsisdiyīn tisuddimin d telyucin n teyda tigit tumyigt.

¹- BERKAI, Lexique de linguistique, *français-tamazight*, Sb 271

¹- Nait-ZERRAD K., op.cit, Sb 80

²- Nait – ZERRAD K., ibid , Sb 80

³- IDIR Azedine.,op.cit ,sb 81

« Le verbe est aussi déterminé par des modalités dérivationnelles qui sont des morphèmes d'orientation du procès verbal »³.

Asuddim yuley s kraḍ wanawen n isuddimin:

- Urmid-assway
- Attway
- Amyag

I. 1.1.1.a.4.a. Urmid-assway

D timnḍutin timsisliyin timettwatlin n ulyac “s”

« Des variantes phonétique conditionnées du morphème “s” »¹

Talya tamenzut + alyac amsukken ⇒ urmid-assway

Md

Ffey ⇒ Ssufey

Ečč ⇒ seččayen

Tanḍawit (tasenfelt) di tmeslayin n cmini / caēbat leamer / mæetqa

Akenni ger tlata n temsliyin yemgaraden yer wayen yeqqnen yer unagraw aneyri.

- Deg waddud almmas: tanḍawit n:

tanḍawit n ‘ḍ’ / ‘t’:

Cmini	Caēbat leamer	Mæetqa
Lfaḍur	Lfatur	lfetur

Yegla-d s ubeddel n targgalin, lmaēna-s d aeeddi si targgalt ‘ḍ’ yer ‘t’, targgalt ‘ḍ’ di cmini tettuyal d ‘t’ tmeslayt n caēbat leamer. Deg uyawas azgerkudan yettwaḥsab d tanḍawit timsisliit.

¹ - CHAKER S., op.cit, Sb 135-136.

tanɗawit n ‘d’/’t’:

Cmini	Caɛbat leamer	Mæetqa
Lmeɗluɛ	Lmeɗluɛ	/
Amɗiq	/	Amɗiq
ɗleb	ɗleb	ɗleb

Di tmeslayt n cmini targgalt [ɗ] tettuyal d [t]. Maca di caɛbat leamer [ɗ] yettuyal d [t]

Tanɗawit n ‘gg’/’yy’:

Cmini	Caɛbat leamer	Mæetqa
Aeeggen	Aeeyyen	Aeeggen[aaggen]
Lqedyan-agi	Lqedyan-ayi	Lqedyen-agi
Aglaw	/	Aylaw

Yegla-d s ubeddel n targgalin, d aeeddi si targgalt [g] yer targgalt [y] yettwaɗsab d tanɗawit timsislit.

Tanɗawit “agi” → ”ayi” deg uyawas n tegrellit yesfahem-d tamhazt n temsislit aeeddi n [g] yer [y].

Ayelluy n ‘l’

Cmini	Caɛbat læamer	Mæetqa
Weltma	Wetma [wəθma]	Wetma

Deg tmeslayt n mæetqa akked d caɛbat læamer isem “wetma” igla-d s uyelluy n targgalt ‘l’, yettwaḥsab d tanɗawit tamsisliit.

Ayelluy n ‘y’:

Cmini	caɛbat læamer	mæetqa
Aqerruy	Aqerruy	Aqerru
At	Yat	At

Deg uyawas azgerkudan “**aqarruy**” d tanɗawit tamsisliit ayelluy n targgalt [y] di taggara n wawal. Akken id-nufa awal “**yat**” teyli-as targgalt [y]di taggara n wawal yuyal d “**at**”.

Tanɗawit n ‘w’ / ‘u’:

Mæetqa	Cmini
Cweyya	Cuya

Amarnu “ciṭaḥ” teyli-as teyra [a] tuyal d [u] “ciṭuḥ” deg tmeslayt n cmini.

Tanɗawit n ‘t’ / ‘h’:

Cmini / caɛbat læamer	Mæetqa
Atan	Ahan

Targgalt [t] tuyal d [h] di temnaɗt n Mæetqa, tamnɗut-a d tamnɗut timsisliit.

Tanɗawit n ‘l’ / ‘r’:

Cmini	Mæetqa
Tacwalt	Acwari

Awal “**tacwalt**” tegla-d s uyluy n targgalt tanggarut [l] yer [r] yettwaḥsab d tanɗawit tamsisliit.

I.2.1.09. Tanɗawit n ‘ɛ’ / ‘aa’:

Cmini /caɛbat leamer	Mɛetqa
Aɛeggen / aɛeyyen	Aaggen

Awal ‘aɛeggen’ yusa-d s talya ‘aaggen’, [ɛ] yuyal tayra yezzifen [aa] di temnaɗt n mɛetqa.

Tanɗawit n ‘ǧ’/‘j’ :

Cmini /caɛbat leamer	Mɛetqa
Zwaj	Zwaǧ

Awal ‘zwaǧ’ di tmeslayt n mɛetqa, [ǧ] yuyal d [j] di tmeslayt n cmini d caɛbat leamer ‘zwaj’.

Tanɗawit n tewsit

Cmini	mɛetqa	Caɛbat leamer
Irden (ired)	Irden	Tiredt [tidrett]
Timesleht	Imeşleḥ	Imeşleḥ

Isem “irden” ur yesei ara unti di tmeslayt n Cmini, maca di tmeslayt n Caɛbat leamer yesea unti “**tiredt**” (tt).

Di tmeslayt n cmini awal ‘timesleht’ ur yesei ara amalay-is, maca di tmeslayt n mɛetqa akked tmeslayt n caɛbat leamer awal ‘imeşleḥ’ ur yesei ara unti.

Tanɗawit n ‘e’/‘i’:

Caɛbat leamer / mɛetqa	Cmini
Ney	Niy

Deg wammud n caɛbat leamer akked mɛetqa awal “**ney**” teyli-as teyra [e] yer [i] di tmeslayt n Cmini. “**niy**”

Tanɗawit n ‘a’ / ‘i’ :

Caɛbat leamer / mɛetqa	Cmini
Dayen	Diyeɗ

Deg wammud n caɛbat leamer awal “**dayen**” teyli-as teyra [a] yer [i] di tmeslayt n Cmini. “**diyeɗ**”.

Tanɗawit n ‘a’ / ‘u’ :

Mɛetqa	Cmini
Ciɗaɗ	Ciɗuɗ

Deg wammud n caɛbat leamer awal “**cewya**” teyli-as teyra [e] yer [u] di tmeslayt n Cmini. “**cwuɗya**”.

Tanɗawit n ‘i’ / ‘u’ :

Mɛetqa / caɛbat leamer	Cmini
Tilawin	Tulawin

Aylluy n teyri [i] di temslayt n cmini yer teyri [u].

Tamɗut n ‘u’ / ‘i’ :

Cmini / mɛetqa	Caɛbat leamer
Ad yezuzer	Ad yezizer

Amyag “**yezuzer**” deg tmeslayt n cmini d mɛetqa, teyra [u] tuyaɗ d [i] di tmeslayt n caɛbat leamer “**yezizer**” teyli teyra-is tamezwarut. Mi ara ad nsiked imedyaten-a ad nawli d akken yella uyawas temlellit, yettwaɗsab d tanɗawit tamsisliit.

tanɗawit n a' / 'u':

Cmini	Mæetqa
Yedakkel	Yeddukel

Di tmeslayt n cmini amyag [yeddakkel], maca di tmeslayt n mæetqa tayra 'a' tuyal d 'u' yuyal [yeddukel].

Tanɗawit n 'ik', 'is' / 'nek', 'nes':

Cmini / mæetqa	Caëbat læamer
Lwacul- ik	Arraw- nek
Tittucin- is	tamtut- nes

Imqimen iweşilen n yisem imagnuyen [**inek,ines**] teyli teyri [**i**] deg n tmeslaytn Caëbat læamer [**nek,nes**],deg uɣawas azgerkudan d tanɗawit timsisltit.

tanɗawit 'amaya' / 'mi ara'

Cmini / mæetqa	Caëbat læamer
<ul style="list-style-type: none"> - Mi ara yeddakel. - Mi ara ad yesarwet. - Mi ara yaweɗ. 	<ul style="list-style-type: none"> -Tt-æddin-d leqbayl dayem di radyu nek farhay amaya ad ttqesiren. -Aqcic-nni amaya ad yerfed lwaëda-nni ad tent-iger yer lğib. -Amaya ad d-yas inebgi ad d-afen lhağa leali.

Narra tamawt d akken di tmeslayt n Caëbat læamer llan-t tefyar s talya ”**amaya**” i yesëan yiwen n unamek akked umsentel (tanzeýt)‘**mi**’, ad d-naf sxedment am‘mi ara’, yezmar ad tili d tanzeýt [**mi**] i yeɣalen d tanzeýt [**amaya**] di tmeslayt n caëbat læamer, aya-agi ad teqqim d turda.

Tamndut ‘ur...wara/ur ara’

Cmini / Mæetqa	Caëbat læamer
Ur txeddment ara	Ur tetteddu wara
Ur yettriḥ ara	Ur tettili wara
Ur d-yettas ara	Ur qqar-id ara
	Ur sen-ttawiḍ-d ara

Nufa-d tamndut “**wara**”di lašel tanisemt tella di talya tamezwarut [w] ⇒ [wara] tin yezmer ad tili d tamatart n waddad amaruz n yisem.

Cmini / Mæetqa	Caëbat læamer
Ur id -qqar ara	ur ttawiḍ- d ara
Ur d -ttawi ara	ur qqar- id ara

Imedyaten tzelya n tillawt [**d**] itteqnen yer umyag yetteli di tazwara, maca deg imyagen-a n tmeslayt n caëbat læamer yuḥal yer taggara yezmar lḥal d talya tibawt iten-yeḡḡan uyalen yer taggara.

Tagrayt

Di tazrawt-a n usarwes ger kraḍ n temslayin deg uyawes asnalyan, narra tamawt yer umegired yezzin timeslayin-a di tendawit tasnalyant, nwala d akken illa umgired di tendawit isean talya imgaraden ger çit d waḥas ama di temlellit aneyri, **md**: ‘tilawin → tulawin’, ‘ney → niy’, ney di temlellit targgalant, **md**: aëeggen → aëeyyen, lfaḍur → lfatur, yella wanda teyli targgalt tamezwarut “weltma”→‘wetma’.Akken id-nufa amegired di tewsit d umḍan,timsisdiy in tiwadmawin d imarna. Am akken i yella umgired di temsisdiy in n umyag di tzelya tibawt ‘**ur...wara**’ akked umsentel ‘**amaḃa**’ ara yeqqimen d turda ilaq unadin fell-as iwakken ad nezer tirirt iṣṣeḥan.

Ixef wis sin Tazrawt n umawal

Tazwart

Deg ixef-agi wis sin ad d-nawi awal yef umawal, ad naered ad nsarwes ger wawalen id-nkkes di krađ n temeslayin yemxallafen (Cmini di taddart taxliđt (Begayet), Caebat leamer di taddart Imaxuxen (Bumardes), Mæetqa di taddart n At Ifrek (Tizi Wezzu), nzemer ad d-nini d akken deg tmeslayin-a yella wayen i tent-icarken d akken yella wayen ideg mxallafent, nukni ad narr tamawt yer wayen i deg mgaraden-t, akken id-yenna M . Akli HADDADOU: Imgaraden-a llan atas gar tantaliyin n tmaziyt aladya deg uyawes n umawal.

« *Les divergences les plus fortes entres les dialectes berbères se relèvent surtout au le plan du lexique* »¹.

II.1. Amawal

Uqbel ad nebdu tazrawt-a ad d-nefk qbel tabadut n umawal:

II. 1. 1. Tbadut n umawal

Amawal d tagruma n wawalen di tutlayt id-yesmed deg umawal-is.

« *Le lexique c'est l'ensemble des mots d'une langue constitue son lexique* »².

Amawal d win id-yesbanayen anđi ameqran.

« *Le lexique est celui qui manifestéla plus grande diversité* »³.

Amawal d tagruma n tayunin i sulyuyen tisniwalt.

« *Le lexique est l'ensemble des unités formant le vocabulaire* »⁴.

II .1.1.1. Azar

Azar ihi d tayayemt targgalant n wawal yesean anamek agejdan ; « *La racine est donc la base consonantique d'un mot qui porte le sens fondamental* »⁵.

II. 1.1.1.2. Tanđwit n umawal

Yal tamnađt n leqbayel tesa amawal yemgarad yef wayeđ, deg wammud-a id-njeme n sawweđ nkkes-d azal n 31 n wawalen yesean yiwen n unamek maca megaraden deg umawal.

¹ - HADDADOU M. A., *Structure lexicale et significations en berbère (kabyle)*, Thèse de troisième cycle, Aix en Province, Paris, 1985, Sb 12

² - LAHMANN L- F & BERTHET M., *Lexicologie sémantique, morphologie, lexicologie*, 4e édition, ARMAN Colin, Paris, 2003, Sb 19.

³ - HADDADOU M. A., *Dictionnaire des racines berbères communes*, 2006-2007, Sb 5.

⁴ - DUBOIS J. & All., *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Larousse, 2012, sb 282

⁵ - DALLET J. M., *Dictionnaire kabyle-français*, SALAF, Paris, 1986, sb XXII.

II. 2.1. Tasleđt d usarwes n umawal ger krađ n temeslayin

II.2.1.1. Tanđawit ger cmini / mæetqa/ caēbat leamer

Cmini	Mæetqa	Caēbat leamer
Aqcic	Aqrur	Ađday
Ataş	Xilla	Xillan
Lwacila	Ieggalen	tawacult
Akkit	Alkuli	Akk
Srir	Abayas	Lmařla
Yaren	Siwel	Nebah
Iqfafen	Iearrasen	Ibiyatal
/	Ticddiwin	Qurea
řil	Muqel / wali /	xzar

Di tmeslayt n tyiwant n Cmini awal yusa-d s talya ‘**aqcic**’ aźar-is ‘**QC**’,s usarwes akkud wawal ‘**ađday**’ aźar-is ‘**HDY**’ i yellan di tmeslayt n Caēbat Leamer, deg tmeslayt n mæetqa sexdamen awal ‘**aqrur**’ aźar ‘**QR**’.Awalen-asean ataş n umgired ama di talya ama deg uźar.

Yettban-d umgired ger tmeslayin-a, di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**ataş**’ aźar ‘**řS**’,di tmeslayt n Caēbat Leamer ‘**xillan**’ aźar ‘**XLN**’, di temeslayt n mæetqa sexdamen awal ‘**xilla**’ aźar ‘**XL**’, ger tmeslayt n caēbat leamer d tmeslayt n meetqa mgaraden-t di targgalt ‘**N**’ s usarwes akked d tmeslayt n cmini mgaraden ataş.

Ad d-naf di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**lwacila**’ aźar ‘**WCL**’, di tmeslayt n Caēbat Leamer sexdamen awal ‘**tawacult**’ aźar ‘**WCL**’ yella ciřuř n umgired di talya, maca di tmeslayt n meetqa yegla-d s wařas n umgired deg awal ‘**ieggalen**’ aźar ‘**řGL**’, id-yekkan si taerabt.

Awal ‘**srir**’ aźar ‘**SR**’ di tmeslayt n Cmini, maca di tmeslayt n Caēbat Leamer yusa-d s talya ‘**lmařla**’ aźar ‘**MTL**’, maca di tmeslayt n meetqa qqaren awal ‘**abayas**’ aźar-is ‘**BYS**’, awalen-a i krađ d ireřalen, (srir) d areřtal seg taerabt, awal (lmařla, abayas) d areřtal seg tefransist.

Di tmeslayt n Cmini qqaren ‘**Lmeɗluε**’ aɓar-is ‘**DLε**’, maca di tmselayt n Meetqa qqaren-a ‘**tamtunt**’ aɓar-is ‘**MTN**’, deg caɓbat leamer sexdamen awal ‘**lmeɗluε**’ aɓar ‘**MLTε**’, yella umgired ameqran ger-asent, di tmeslayt n Cmini d caɓbat leamer kksen awal (tamtunt) arran deg umɗiq-is awal n taerabt (lmeɗluε, lmeɗluε).

Di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**yaren**’ aɓar ‘**YR**’, maca di tmeslayt n Caɓbat Leamer sexdamen awal ‘**nbhen**’ aɓar ‘**NBH**’, di tmeslayt n meetqa sexdamen awal ‘**siwel**’ aɓar ‘**SWL**’, ad d-naf yella atas umgired ger tmeslayin-a, deg tmeslayt n caɓbat leamer awal (nebah) id-yekkan si taerabt i sexdamen deg umkan n wawal n tmaziɗt (yaren, siwel).

Di tmeslayt n Cmini qqaren awal ‘**iqfafen**’ aɓar ‘**QF**’, maca di tmeslayt n Meetqa sexdamen awal ‘**iearrasen**’ aɓar ‘**ERS**’, maca di tmeslayt n caɓbat leamer qqaren ‘**lbiyatal**’ aɓar ‘**BYTL**’, yella-d umgired d ameqran ger-asen, tmeslayt n Meetqa kksen awal (aqfaf) arran-d deg umɗiq-is awal n taerabt (iearrasen, lbiyatal).

Di tmeslayt n Meetqa sexdamen awal ‘**ticeddiwin**’ aɓar ‘**CDW**’, maca di tmeslayt n Caɓbat Leamer qqaren awal ‘**qurɛa**’ aɓar-is ‘**QRε**’, awalen-a mgaraden atas ama deg uzar ama di talya, maca i sin d ireɗtalen seg tutlayt n taerabt.

Di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**ɗɗil**’ aɓar ‘**TL**’, maca di tmeslayt n Meetqa sexdamen awal ‘**wali**’ d uzar ‘**WL**’ d wawl ‘**muqel**’ d uzar ‘**MQL**’, akked wawal ‘**xzer**’ aɓar ‘**XZR**’ di caɓbat leamer, yettban-d umegired amqran di talya d uzar n wawalen-a.

II.2.1.2. Tanɗawit ger cmini akked meetqa / caɓbat leamer

Cmini / Meetqa	Caɓbat leamer
Sbaeyam	Sbayε-is
Azger	Ayug /aεejmi
Mmi	Memmi
Lyella	Lbaraka
Lmal	Actal

Amgired yettban-d di talya n wawlen-a d uzar-nsen awal **‘sbaɣyam’** azr-is **‘SBɣYM’**, awal **‘sbayaɛ-is’** azr-is **‘SBYɛ’**.

Awal **‘azger’** azgar-is **‘ZGR’** di tmeslayt n cmini akked meetqa d awal-a i sexdamen kan, maca di caɛbat leamer sexdamen awalen **‘ayug’** azar **‘YG’**, **‘aɛejmi’** azar **‘ɛJM’**, ad d-naf illa-d umgired ameqran di tmeslayt n caɛbat leamer.

Awal **‘mmi’** azar **‘M’** ad d-naf sxedment di tmeslayt n Cmini d meetqa, maca di tmeslayt n Cɛbat Leamer sxedmen awal **‘memmi’**d uzar **‘M’**, amgired yettban-d deg uɣawesn tesnalya.

Di tmeslayt n Cmini d meetqa sexdamen awal **‘leylla’** azar **‘LYL’**, maca di tmeslayt n Caɛbat Leamer sexdamen awal **‘lbaraka’** azar **‘BRK’**, amgired-a yettban-d deg talya akked uzar, maca i sin d iretalen seg taerabt.

Di tmeslayt n Cmini d meetqa qqaren awal **‘lmal’** azar **‘LML’**, maca di tmeslayt n Caɛbat Leamer ad d-naf qqaren awal **‘wactal’** azar **‘CTL’**, mgaraden aɣas ama di talya am deg uzar

II.2.1.3. Tanɣawit ger cmini akked caɛbat leamer / meetqa

Cmini /caɛbat leamer	Meetqa
Amectuh / ibectah	Aɣuɣah
Ikerri	Axarfi
Timecredt / lwziea	Timecredt
Gma / ugma	Xuya
Lmeɣlue / Lmeɣlue	Tamtunt

Di tmeslayt n Cmini akked caɛbat leamer ad d-naf sexdamen awal **‘amectuh’** azar **‘MɣH’**, akken qqaren awal **‘ibectah’** azar **‘BCTH’** di tmeslayt n cmini, maca di tmeslayt n Meetqa sexdamen awal **‘aɣuɣah’** d uzar **‘ɣH’**, aya isebgan-d ciɣuh n umegrid deg uzar maca di talya mgaraden aɣas.

Awal ‘**ikerri**’ azar ‘**KR**’ iqqaren di tmeslayt n cmini akked Caebat Leamer, maca di tmeslayt n Meetqa qqaren awal ‘**axarfi**’ azar ‘**XRF**’, amgired-a yettban-d deg awal (axarfi) id-iwin si tutlayt n taerabt leamer arran-t deg umkan n wawal n tmaziyt (ikerri).

Awal ‘**timecredt**’ azar ‘**CRD**’ di tmeslayt n meetqa, maca di tmeslayt n Caebat Leamer akked cmini sexdamen awal ‘**lwziew**’ azar ‘**WZE**’, am wakken di tmeslayt n cmini sean akkaw-is ‘**timecredt**’ acu ur t-sexdamen ara s waṭas, yella-d umgired ger-asen, awal ‘**lewziew**’ yekka-d si taerabt.

Di tmeslayt n Cmini akked caebat leamer qqaren awal ‘**gma**’ azar-is ‘**GM**’, maca di tmeslayt n Meetqa qqaren awal ‘**xuya**’ azar-is ‘**XY**’, awalen-a mgaraden aṭas, acku di tmeslayt n Meetqa bedden awal (gma) s wawal n taerabt (xuya).

II.2.1.4. Tanḍawit ger cmini / caebat leamer akked meetqa

Cmini	Meetqa / caebat leamer
Agrud	Aqrur
Setti	Jida
Tarbuyt	Tabaqit
Lfal	Tizri
Argaz / afellaḥ / atarras	Argaz / atarras
Lwacul / arrac	Arrac
Tiqcicin	Tullas / tarracin / tiqerar
Urar	Læeb
Laeca	Tamddit / Imeyreb
Qel	Uyal
Timeḥremt	Lfuḍa
erek	Egg

Di tmeslayt n Cmini qqaren awal ‘**agrud**’ azar-is ‘**GRD**’, maca di tmeslayt n Meetqa akked Caebat leamer sexdamen awal ‘**aqrur**’ azar-is ‘**QR**’, awalen-a yella-d deg-sen aṭas n umgired ama deg uḥar, ama di talya.

Tameslayt n Cmini sexdamen awal **'Setti'** azar **'ST'**, maca di tmeslayt n Meetqa akked caebbat leamer qqaren awal **'jida'** azar **'JD'**, yella umgired meqqar ger tmeslayin-a, di tmeslayt n Meetqa akked caebbat leamer kksen awal n tmaziyt (setti) arran deg umdiq-is awal id-yekkan si taerabt (jida).

Awal **'tarbuyt'** azar **'RB'** qqaren-t deg tmeslayt n Cmini, maca di tmeslayt n Meetqa akked caebbat leamer qqaren **'tabaqit'** azar **'BQ'**, yella-d ciṭuḥ umegired di talya akked uẓar-nsen.

Di tmeslayt n Cmini qqaren awal **'lfal'** id-yekkan si tutlayt n taerabt azar **'LFL'**, maca di tmeslayt n Meetqa akked Caebbat Leamer sexdamen awal **'tizri'** azar **'ZR'**, di tmeslayt n Cmini kksen awal **'tizri'** arran deg umdiq-is awal n taerabt (lfal), awalen-a mgaraden ama deg talya ama deg uẓar.

Di tmeslayt n Caebbat Leamer akked Meetqa ad d-naf awal **'argaz'** azar **'RGZ'**, d wawal **'atarras'** azar-is **'TRS'**. Maca di tmeslayt n cmini sexdamen aknaw-is awal **'afellaḥ'** azar **'FLḤ'**.

Awal-agi **'arrac'** azar **'RC'** i sexdamen deg cmini akken i sexdamen aknawa-is **'lwacul'** i sexdamen s waṭas azar **'WCL'**, maca di tmeslayt n Caebbat Leamer akked meetqa qqaren awal **'arrac'** azar **'RC'**, yettban-d ciṭuḥ umgired, acku di tmeslayt n Cmini yesea aknaw-is.

Di tmeslayt n Cmini sexdamen kan awal **'tiqcicin'** azar **'QC'**, maca amgired-a yettban-d deg tmeslayt n Meetqa akked caebbat leamer anda sexdamen awal **'tullas'** azar **'LS'**, di caebbat leamer qqaren awal nniḍen **tarracin** **'RC'**.

Di tmeslayt n Cmini awal **'urar'** azar-is **'R'**, maca di tmeslayt n Meetqa akked caebbat leamer qqaren awal **'leeb'** azar **'LEB'**, yella-d umgired ger-asen, amgired-a yettban-d deg awal n taerab (Leeb) irran deg umkan n wawl n tmaziyt (Urar).

Di tmeslayt n Cmini yussa-d s talya **'Laeca'** azar-is **'EC'**, maca di tmeslayt n Caebbat Leamer akked meetqa qqaren awal **'tamddit'**, maca di tmeslayt n caebbat leamer sexdamen awal nniḍen **'Lmeyreb'** azar-is **'YRB / MD'**, awalen-a mgaraden ama di talya ama deg uẓar, awal (Laeca / Lmeyreb) d ireṭṭaln kksen awal (tamddit) arran deg umdiq-is awal n taerabt (Lmeyrib / Leca).

Di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**uqel**’ d uzar ‘**QL**’, maca di tmeslayt n Caebat Leamer akked Meetqa qqaren awal ‘**uyal**’ azar ‘**YL**’,yella-d umgired d amqran ger-asen.

Di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**timeħremt**’ azar-is ‘**HRM**’, maca di tmeslayt n meetqa akked caebat leamer qqaren ‘**lfuda**’ azar-is ‘**FD**’, ad d-naf mgaraden di talya akked uza-nсен.

Di tmeslayt n Meetqa akked tmeslayt n caebat leamer sexdamen awal ‘**egg**’ d uzar ‘**G**’, maca di tmeslayt n Cmini sexdamen awal ‘**erek**’ azar ‘**ERK**’ id-yekkan si tutlayt n (taerabt), awal-agi arran-t deg umđiq n wawal n tmaziyt ‘egg’.

Tagrayt

Yer taggara n yixef-agi anda i nsarwes ger krađ n tmeslayin: (Cmini, Caebat Leamer, Meetqa) deg umawal, nwala d akken yezdi-tent atas n umgired, llan wawalen icarek-iten uzar,maca mgaraden di talya, **amedya:** awal ‘tabaqit’ (BQ) qqaren-t deg tmeslayt n caebat leamer akked meetqa , maca di tmeslayt n Cmini,anda sexdamen awal ‘tarbuyt’ (RB), akken llan wawalen i yecarken caebat leamer d cmini deg awal (amectuh), maca ad d-naf amgired di tmeslayt n meetqa anda qqaren (ađutah). Akken llan wid yezdi wađas n umgired ama di talya ama deg uzar,**amedya:**‘Aqcic’(QC) qqaren-t di tmeslayt n Cmini, maca di tmeslayt n Caebat Leamer qqaren awal ‘Ađday’(HDY), di tmeslayt n Meetqa qqaren awal (aqrrur).Si tama nniđen nufa-d d akken tella atas n tezirt n tmeslayin tibaraniyin, aladya tutlayt n taerabt i yugten s wađas deg tmeslayin-a,**amedya:** ‘timeħremt’(HRM) di tmeslayt n Cmini akked wawal ‘lfuda’(FD) di tmeslayt n Meetqa. Akken llan wawalen n taerabt i yuđalen deg umkan n wawal n tmaziyt, **amedya:** awal ‘axarfi’ (XRF) di tmeslayt n Meetqa i yuđalen deg umkan n wawal n tmaziyt ‘ikerri’ (KR).

Tagrayt tamatut

Tagrayt tamatut

Yer taggara numahil-a, i nexdem yef tezrawt takennayt deg tesnalya d umawal, i wammud id-negmar seg kraḍ n tmeslayin: Cmini deg (Beggayt),Caëbat leamer deg (Bumardes), Meetqa deg (Tizi Wezzu).

Deg ixef amezwaru, nsarwes tasnalya,anda id-newwi awal yef talya n yisemawen d imyagen, nufa-d d akken yella-d umgired ger tmeslayin-a.nsaawweḍ nejmae-d azal n 20 tenḍawiyin ideg megaradent tmeslayin-a di tesnalya, nwala illa-d Imexilaf deg wayen yeenan tirggalin, **amedya:** aeggen → aeeyyen, di tmeslayt n caëbat leamer ‘**gg**’ → ‘**yy**’. Ifaḍur → lfatur, di tmeslayt n cmini ‘**d**’ → ‘**t**’ akken ila anda ‘**d**’→ ‘**t**’, d uylluy n targgalin n **md:** “weltma’ → ‘wetma’ di tmeslayt n caëbat leamer akked meetqa yegla-d s uylluy n targgalt ‘**l**’.Akken dayen tella tenḍawit n ubeddel aneyri **md:** tilawin → tulawin di tmeslayt n cmini. Nufa-d isemawen yemgaraden di tewsit **md:** (meṣlah) d tmeslayt n caëbat leamer akked meetqa ur yesei ara unti, maca di tmeslayt n cmini qqaren (timeṣlhin) ur yesei ara amalay, awal (irden) di tmeslayin n cmini akked meetqa ur yesei ara unti, maca di caëbat leamer yesea unti-is (tirdet). Am akken yella-d umgired di temsisdiyin n umyag,di tzelya tibawt ‘**ur...wara**’ akked umsentelel ‘**amaya**’.

Deg ixef wis sin, anda i nsarwes amawal,newwi-d awal deg-s yef umgired i yezzin timeslayin-a ama i talya ney deg wayen yaenan azar-nsen.nufa-d azal n **31** n wawalen i deg mgaradent tmeslayin-a, yella wanda ideg mexalafent akk, **md:** Cmini qqaren (**aqcic**), Meetqa (**aqgur**), Caëbat leamer (**aḥday**), yella wanda i temgarad Cmini yef Caëbat leamer akked Meetqa **md:** **agrud** / **aqgur**, akken illa wanda i temgared Caëbat leamer yef Cmini akked Meetqa, **md:** **sbacyam** / **sbayε-is**, maca nufa-d tuget n wawalen id-yekkan si tutlayt n taerabt, am akken llan wid yettfen amḍiq n wawalen n tmaziyt **md:** awal (**ikerri**) qqarent di tmeslayt n Cmini akked Caëbat leamer, maca di tmeslayt n Meetqa seqdacen awal (**axarfi**).

Yer taggara n tezrawt-a, nufa-d yella-d umgired gar tmeslayin n Cmini,Caëbat leamer,Meetqa, ama deg tesnalya ama deg umawal.

Tiybula

Tiybula

Idlisen

ALLAOUA M., « Variation phonétique et phonologique en kabyle », *Etude et Document Berbère*, 1994.

IMARAZENE M., *Manuel de Syntaxe Berbère*. Ed, HCA. Alger, 2007.

MADOUÏ Kh., « Etude de géographie linguistique en petite Kabylie », *Note de linguistique berbère*, N°1, INALCO, Paris, 1995.

MAMMERI M., *Tajarrumt n tmaziyt*, Ed Bouchène, Alger, 1990.

Nait ZERRAD K., *Tajarrumt n tmaziyt tamirant (taqbaylit)*. ENEG. Ed Alger, 1995.

SADIQI F., *grammaire du berbère*, l'Harmattan, Paris.

Alise LAHMAN Martin – BERTHET., *lexicologie sémantique, morphologie, lexicologie*, 4e Edition, ARMAN Colin, Paris, 2003.

Tizrawin

CHAKER S., « Aspect (verbe), *Encyclopédie berbère* » VII, Edisud, 1989, pp. 971-977, <http://centrederecherchedeberbere.fr>.

CHAKER S., « *Un parler berbère d'Algérie (kabyle)* », Université de Provence ; Présentée devant l'Université de Paris, le 16 décembre.1978.

HADDADOU M A., « *Structure lexicale et significations en berbère (kabyle)* », thèse de troisième cycle (sous direction de Salem Chaker), Aix en Provence, Paris, 1985.

IDIR Azedine., « La description morphosyntaxique d'un parler kabyle : le parler d'Akfadou (région Bejaia) », Université Abderrahmane MIRA de Bejaia, 2008-2009.

KIRECHE Ouerdya., « étude comparative du vocabulaire fondamentale (analyse morphologique et sémantique) », UMMTO, 25 novembre 2010.

Isegzawalen

BERKAI, « *Lexique de linguistique français-tamazight* ».

DALLET J-M., « *Dictionnaire kabyle-français* », SALAF, Paris, 1986

DUBOIS J., « *Dictionnaire de linguistique est des sciences du langage* », Ed Larousse, Paris, 1994

DUBOIS Jean., *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Larousse, 2012.

HADDADOU M A., *Dictionnaire des racines berbères communes*, 2006-2007.

MANOURI Habib Allah., *Lexique du berbère moderne, Français-Tamaziyt*, Ed HCA, 2004

Timerna

Amawal

Tasnalʿya : morphologie

Amawal: lexique

Tazrawt: etude

Taknnayt: comparative

Tanḍawit: variation

Tiskiwt: structure

Timsisdiyin n yisem: les modalités du nom

Timsisdiyin n umyag: les modalités du verbe

Tawsit: le genre

Amḍan: nombre

Addad: l'état

Azrawṣil: suffixation

Agrawṣil: suffixation

Afeggag: radical

Tanmegla: l'opposition

Tunimt : habituellement

Uddus : syntagme

Ireṭṭalen yettmuzyen: emprunt complètement berbèriées

Ireṭṭalen yettmuzyen ciṭuḥ: emprunt un peu berbèrisées

Ireṭṭalen ur yettmuzyen ara: emprunt non berbèrisées

Taguri tamawalt: l'exématique

Urmir: L'aoriste

Urmir ussid: L'aoriste intensif

Izri: Preterit

Ammud

Aseskel n tira tumrist d tira temsislit

taddart n texliġit(tayiwant n Cemini Learc n At Weylis, Bgayet)

Tamyart :sulṭana

Tesea 83 n sna di læemer-is

Nek:[Axir fellawen a jida]

[Axir fəllawən ajida]

Sulṭana: [sbaħlxir fellawen a tarwa]

[əsvaħ lxir a fəllawən aəarwa]

Sulṭana: [Ad awen-d-fkay cewya n tzidanin ayen nniċen s yur rebbi]

[Awəndfka fəwya tziðanin ayənniðin sɔur rəppī]

Nek: [Tanmirt a jida]

[Θanmirə ajida]

[Tanmirt a setti]

[Θanmirə astsi]

Sulṭana:[Acu akka!tewwim -iyi -d tifrax- agui n trisiti]

[aʃaka əppimiyyid əifraxayī ntrisiti]

Nek : [Nemlah ney ur nmellahara]

[Nəmlaħ nəḅ unməlhara a jidda]

Sulṭana :[Ur tmeħemt ara ciṭuħ,imelêikut lkayəð- nni mi ara ad ti -d- sentqemt meqlubi astilu « un Stello » zəlmað i i tketbemt anwa ara tafem yekteb s uyfus inni-t-iyi-d tura tijanfiyin-agi « les jeunes filles »ay- ixeddmən deg ladyra deg lamiri « दौरا » d « la merie» sɔarwəðent akk ddunit wllah ar marra s uzəlmað ixeddmən-t, tenyamt-ay s uzəlmað-agi seksu nekunt ad yefssi,ayrum nkunt ,ləsfəng ur tesinemt ara akk]

[Uəməlhəməara jituħ, iməlhikuntlkəəðñni matsidsəntqəməts məqluvi, astillu zəlməð iəxətvemə anwa əəfəm iktəv suyfus iniəiyid əura əijantiyinayi iyxəddmən ɣladayra, ɣlamiri sɔarwəðəntakk dđuniə wəllah marra suzlməð ixddmənt, əənkəməək suzlməð sɔəsunxut əðyəfsi,əkrumnxut,ləsfəndz uəəsinəməara akkiə]

[Neşşeli əelik arasul allah, əabd lħaq-agi yinu yiwwi-yi yer tizi wezzu, yewwi-yi yer wehran, tura^[?] yewwi-yi-d iwəhraniyen yer d agi ...]

[nə əli ʔəlik arasulla, əbdəlhəqayī yinuk yəpp^wiyi arəiziwəzzu, yəpp^wiyi arwəhran, əura ip^wiyid iwəhraniyən arðayī ...]

[Amek ihi acu aka ik-m-id-yiwwin yer d agi]

[aməxihi əʃaka ikmidyippin arðayī]

[Acu tebyam aweladi, yef acu id-yerbemt akk imannkunt akka almi ndda yef baba-k lkayed wa ad teyremt-tt meqlubi]

[afu eəvɛkam awələdi, fafu idɛ^warvəmø akkiø imanɣut akka fvavax alkaxəð watsidkəməøts məqluvi]

Nek: [Alukan mačči d lekayed-agi tili ur nettmeza ara ass-agi]

[lukan maŋfi ðəlkaxəðayi øili untəmezrayara assayi]

Sultana: [3eslama nkunt a yessiad d-inniy həmddulah aqli d tameyart qewmay ciɥuh]

[ʒəslamankut ayəssi əddiniɛ həmdulah aqli tsamkərə qəwmax ʒiɥuh]

[Mazal lbaraka a jida]

Nek: [Mazal lvaraka ajida]

[Nek d tanelmadt di teseddawit n Lmulud Məemmer seg tizi wezzu usiy-d yur-m ay-id – hedreɗ ciɥuh yef laəwayed n zik ama yef zwağ ama yef tafellaht, lweziaa...]

[nək tsanmaðø ðiðsəddawio Lmuluð maŋməri si øiziwəzzu usixəd kərəm ayidaħkuð ʒiɥuh kəf laʒwayəð nziɣ ama kəfəfellaħ, nək ləwziʒa, zwaj...]

Sultana: [Inyayi si sefra, isefra-agi labud ansi id-tteruhunseg laeqel seg lmuɣ, lmuɣ tura iteddu, mi yetteħarkil kan ad iruh]

[inɣayi sisəfra, isəfrayayi labud ansi dətsruhun ɣələʒqəl, ɣəlmux, lmuɣ øura itsəddu mi uyətsħarkil kan ađiruh]

[Tislətin ammi itent-karhay, tislətin karhay-tent]

[øisləøin ammi iøəntɣarhək, øisləøin ɣarhəkøə]

[Mreħba yis-k ay-aɗuɣgal awid awid ad nemɣafar s ufus warɣin yettiɣ uɗuɗ, yenna-as: ney tura tesetteɗ ikusman t- ttulqiɗeɗ igulman, briy-am arniy i yelli-m, arfed yelli-m ma tezzid da, arfed yelli-m truħeɗ]

[mrəħvayisɣ ayəðoɣɣal^r awid awid anəmkəfar sufus warɗɣin yettiɣ uðoð, yenɳayas :niøkəura øəssətsəð iɣusman øətsulqiɗeɗ iɣulman, vrɛkam arniøk iyəlli-m, arfəð yəlli-m məəzzid ða, arfəð yəlli-m øəruħeɗ]

[Lmaəna sksu ləali mi iwala aken-nni ulac, yenna-as arfed yelli-m truħeɗacku ur txeddem ara axxam]

[lmaʒna sɣəsə lʒalʒi miɣwala akkənni uləʒ, innayas arfəð yəlli-m øəruħeɗ aɣku uəxəððəməra axxam]

[(Uɗuɗ d aɗmin zit aweren) ney tura d lfarina, ad teɗlqeɗ anemsir deg anda yaedel zik d srir aka isqaren zik leqbayel]

[uđođ đad̄min ziə awrən, nək əura đəlfarina atsđəlqəđ anmsir anda yaƒđəl ziχ đəsrir aka isq̄qarən ziχ ləqvayəlʳ]

[Aglim-nni ad tsekret d ahidur Һaca timira-nwen]

[aγlimnni atsəskrət đahiđur Һaƒa əimiranwən]

[Zik ad neskar ađmin ad ten-ccuf,zik d tiyenatin-nni n wesγar d tigeclar-nni n wesγar neskaray yisen-t win s ways i nxeddem ussetu ad tt-nddem ad ncuƒ yisen-t, ad iccuƒ uyelew-nni ad yeddukel uđmin-nni ur yettriҺ ara Һaca tamart-nwen ad yettriҺ d zzit d uđmin am areҺma, ad yekkaw, ad tt-id-nkkes ad as-neslef s zzit ad t-neččar d irden neγ d timzzin]

[ziχ anəskar ađmin aəənj̄juf, ziχ tsiyenaəinn̄i p^wuskar tsiyəfrarn̄i p^wuskar nəskaray yisət win swayəs inxəddəm ussəu atsnəddəm anjuf yisənt,ađj̄fu uyluwnn̄i ađyədakəl ađumni urytsriҺara Һaƒa əimiranən ađyətsriҺ đəzz̄iə đud̄min amarəҺma repp̄iy ađyək̄kaw atsidnkəs asnəsləf szziə anj̄j̄ar đirdən niχ ts in]

[Zik tella nnaema rebbi tura tenγam-aγ s iſſaciyen-gi hataya aweladi əezizen ađmin tarbut times isaryay iraggun ur isea ara, iraggen d lufar ur yesəi ara iraggen, ur d-yettbin ara latar-is mayella deg uqmuc-ik beid ccar ak-yeſſary²]

[ziχ əəll̄a²naſma repp̄iy əura ənəkamaχ si aγiyənaȳi haəaya awəfadi aſzizən ađmin tarvə əiməsə i arkay irayγən² urisſiyara, irayγən đləfwar uryisſi irayγən,urdyetsvin laəris mayəlla γqumuƒiχ bſidj̄ar aki arχ]

[aka ula ttijanfiyin-agi(les jeunes filles)afurmi ur tfurmi ara, ad ak-id-tesken iman-is Һətta yer “la fin “iraggen ur tesəa ara, ma d lewəara-im ad d-tbin; ma d lҺətta-im ad d-tbin win ik-m-yebyan yewhəl]

[aka ula tsijantiyinaȳi afurmi uəfurmitara aχidsəχən imanis Һətta arlafin irayγən uəəsſiyara, ma đəlfwəſarayim advin, mađləh̄ttayim advin win ikəmyevkən yuҺal]

[Yenna-as taqcict am yirden n walud ad γaben ad γaben ad yeffey yitj ad jeğgen,irden n walud waeren ad d-effeyen deg lqaea iyur-iten walud, mi ara ad d -yeffey akka ufeğğəğ ad feğğəğen ad uqlen d irden ad ten-t-id-megred atan awen- t-id-tinni temγart]

[yennayas əaqj̄j̄ə amirdən b^walud ađbivən ađkivən ađiffak yitij ađdzudzγən.irdən b^walud waſrən ađəfən γəlqafa iβuriəənwalud, midyefak ak̄ka ufđzđzəđz ađfəđzđzəđzən ađəqlən đirdən ahəntidəmyərəđ əəan awentidini əəmkərə]

[wellah ruҺey yer texđibt n mmi-s n yelli d wagi i imuqren yef winn-a, setta n yergazen arğiy ad fahmen ciγuh ulac]

[Wəllāh ar ruḥaḥ arəəxdīfəə nmmis ɣəlli ḏwayi iɣmuqrən fəwinna, sətsa ɣaryazən ardzik aḏfahmən ʃituh ulaʃ]

[nniy-asen ʃšeli fell-ak arassul allah, alḥəbab mačči ar lqahwa id-nruh, n ruḥu-d ad ay-d-furmim tameɣra i wuqcic ad ay-d-inni ma dlḥetṭa-nwen,d lḥirfa-nwen kul tamurt s lḥirfa-is]

[nnikasən əlli fəllaɣ arassullāh, aləḥvav maʃi alqahwa idnuḥ, nuḥəd aḥədfurmim əaməra iwəqʃiʃ aḥədinim maḏəlhəttanwən, ḏəlhirfanwən kuləamurə səlhirfayis]

[atan akartab ad d-iruh ad nqessar ad yecyul deg ukartab, dya add-yeşşuni ukartab alu ih ay-amdakul, ay-aḥbib, ad taḥbibt ay-aḥbib nneyan-ay s” l intenet” -agi, nek wellah alukan ayi-tt-id-sedqen ma snney ad tt-id-tffey, akartab sseeiy]

[əəan akartab adiruh anqə ar aḏəyəʃkʷəʃ ɣəkartab, ḏka adyə uni alu ihayaḥəviv,ayamdahulʃ, ayaḥəviv,aəaḥvivə ayaḥviv nḥanək slintirnitayi, nək wəllāh alʃukan ayitsidsədqən masnək atsidtəfək, akartab sʃik ...]

Mmi-s n mmi-s:[asetti lmaḥəl n tyerza n yirden deg lyali waqila ney xati]

[asətsi lmaḥəl tyarza ɣirdən ɣəlyali waqila naxati]

[Irden qrib ad juḡgen lechur ḥeq rebbi ma ssenay-ten,abrid rebbi kan, s teqbaylit ad k-id-inniysseneɣ mayella akka ur ssineɣara]

[irdən qriv aḏdzudɣən ləʃhur aḥḥəq rəppʷiy masnəkəən, avriḏ rəppʷiy kan, səəqvayliə aḥənidiniḥ ssnək mayəlla akka usinəkara]

mmi-s n mmi-s: [“après” tayarza ad t nexdem ttimqunin akka]

[asətsi apris əayarza aəəntnaxḏəm tsimuqunin akka]

[Ala a mmi mačči d timequnin qqaren-aset tigezrin mi ara ay-ddukel qqaren-as aqgettun mi ara ad tt-ssarset berra yegettunen qqaren-as lḥalla mi ara ad tsekkret deg yiwen umkan alama yelaḥq-d lawan ussarwet ad as-tinniḏ ad ruḥey ad gray adyəl]

[alʃa ammi maʃiʃi tsimuqunin qḥarənasənt əiyəzrin mayəddakəʃ qḥarnas aqqtsun matsəsarsət varra iqətsyan qḥarnas lḥalla matsəskrət ɣiwən umkan alami ilʃaḥəqəd lʃawan usarwəə asəəiniḏ aḏəruḥəkadyrak aḏkʷʃ]

[win ur yekrizen di cəetwa deg unebdu mi ara ad yesarwet,yenna-as win ur nneetib ur yečči ʃşaba weḏrḥ,ur d yegir adyəl s annar]

[win urnḥərizara ɣəʃʃəəwa ɣnəvḏu madyesarwəə, yənnayas win urnaʃtsəv uryəʃiʃi ssaava wəḏriḥ , urdiyir aḏəkʷə lʃ sannar]

[zik n teddu d ifellaḥən ad nawi timşelḥin n wina i teqqsen kken tazuggart ney aəbbuc aḥarcaw n xeddmit d timşelḥin ad n tabə irgazen-nni, irgazen ad ssarḥən it-yigwin-nni]

[ziɣ ntəḏḏu ḏifllaḥən anawi əimsəlḥin wina itsəqsənakkən, əɣɣʷəə nək azəbbʷj aḥarəʃaw nxəḏdmio tsimsəlḥin ntavaʃ iryazənni, iryazən ssaḥən iəəiywinni]

[Ad t-id-nejmae ad ten-sicrew neqqar-as asicrew ad as-ndewar s tmselhin-nni ad nsicrew ad as-nqqar ad yefru lheb yef walim]

[aoidnjemaſ aoinisifræw nêqqaras asifræw asenðwar sômæslhinni ansifrew asenqqar ađyæfru lʔhæb falʔim]

[Ad nttafer asicrew-nni mačci akken ad nqabel akerfa-nni labud anda ara yezuzer ufellaḥad tetṭileḍ,ad tetafreḍ ayennat-nni akerfa-nni i waken ad yefru lheb yef walim ad twaliḍ ad tettbin lḥala]

[anṭtafar asifræwnni maṭṭi akken aranqavæl aḡarfanni labud anda arayzuzær ufellaḥ atṭilæḍ atsætafaræḍ aynaenni aḡarfanni baſ ađyæfru lḥæbfaʔim atswalid adtsævin lḥalʔa]

[Ma d irden ad d-ččaren iqelmyanneḡ d timzin, neus tiwejdin, tura aweldi ulac]

[maḍirðæn adṭṭarn iqulman niſ tsimzin. nſus øiwjðin akkæn øura awldi ulʔa]

[Yenna-as yiwen meskin deg “SIDI EIC” i umyer-agi nney iggul yenna-d mi ara ad d-ffen tixeddamin ruḥen-t-d ad d-awint lmeḍlue ḥadar ad y-id-sawmem tigi ad sent-sawemey rebealaf kunwi awi-tent s teltalaf]

[innayas mæskin yiwæn ḡsiðisif umkarayinnæſ iḡḡul innad mara adafen øiḡdḍamin ruḥentæd aḍawint lʔmæḍlʔuſ ḥaḍær ayidsawemæm øiyi asentsawmaſ revſalʔaf ḡunwi awiøent øøtalʔaf]

[Qqaren dayen iweḡrum sebea lbat sebea lbennat, aḡrum-nni mi ara attearkt d win iwumi qqaren sebea lbat]

[Qqaræn ðiwæn iweḡrum sevſa llvaø sevſa lʔvennaø, ḍaḡumenni matsſarḡæt ḍwin iwumi qqaræn sevſa llvaø]

[Acuḡer, d acu-k kečč? ad txedmeḍ akka. Ad tt-id-zelgid s yifassen-is ad tt-id-emarket s yiwen ufus ad as-txedem akka ad as-txedem akka ad tt-id-sewwit]

[aſuḡær,ḍaſuḡ ḡæṭṭi atḡæḍmæḍ akka atszølyidsifassænis atsidſarḡæt syiwæn ufus asøḡḍæm akka asøḡḍæm akka atsidsepp^{wiø}]

[Akken qqaren akken tt-id-sewwit tmaefunt ad tččen warraw-is ḥaca timira-nwen]

[akkæn qqaræn amæḡ tsidstæpp^{wiø} ømaſunt aøṭṭæn warrawis ḥaſa øimiranwæn]

[Nnan win ur nesei ara tagmat ur yeqqim tajmaet,tajmaet s yirgazen, yiwen iyiman-is yettwaylab lukan ad yili d nnebi]

[nnan win urnæsſiyara øḡmats uriqqim øajmaſø, øajmaſø syarḡazæn,yiwæn iyimanis yetswaʔlav lukan aḍili ḍænnvi]

Nek: [tezwared-d yiwen n wawal akken yef tfellaḥt amek is-neqqaren i wid-nni itteddun?]

[næk: øæzwardæd yiwæn b^wawal akkæn kæf øfellaḥø amæḡ isnqqaræn iwiðnni itsæddun?]

[Naqqar-asen amarḍil neḡ lxiir,tura amarḍil ddu-yi ass-a ad ak-dduḡ azekka neqqar-as tiwizi neḡ imeawenen akka tura dayen lyeṭṭat]

[nq̄arasən amardīlʳ nīk lʳxir.əura amardīlʳ d̄duyi assa aχ̄dduκ azk̄ka nēqq̄aras əiwizi nēκ iməfwnən ak̄ka əura ðawən lʳhəft̄aə]

[Ad d-inniy iməawenen ney iwiziwen i sin eedlen, iməiwenen d aeiwen ara k-əiwenen, iwiziwen fekk-iyi-d ak-d-fkkey]

[add̄iniκ iməfwnən nīk iwiziwən isin s̄ədlʳən, iməfwnən ðaſiwən ara akſawnən,iwiziwən fkk̄iyid akdəfk̄aκ].

[Iməiwenen ad tt-əiwened yer laeca,ma yefkka-d rebbi axxam leali ad d-tegluð s lqut i lwacul-ik,n tt-ddu s lemquadra,maççi win tufid kan ad tedduð yid-s]

[imſiwnən atsſiwnəð arlaſfa mayəfkad rəppi axxam lſaʳi adylʳuð slquə ilwafuʳiχ,ntsəddu sləmquadra maʳfi kan wintufid atsədduð yidəs]

[Kamal neica-agi yekker-d d awehid, yesea lmal deg udrar, labud mayeəa tamgra ur tettagədt ara netrajit akken]

[kamal nſiʳfayayi ikkrəd ðawhið isfa lmalʳ yuðrar,labud mayəsfa əambra utsəsadz̄atara ntsadz̄ariə ak̄kən]

[Yiwen wass iruħ-d uqcic-nni tefkka-as-d yemma-s lfatur ayrum-agi i yef nhedder akka, zik d tazart d weyrum i yimucaəen kan]

[yiwən p̄pʳas iruħəd uq̄fiʳn̄ni əəfkayazd yemmas lʳfaður aβrumayi finhəddar ak̄ka ziχ tsazərə ðwəkrum iymuʳfaſən kan]

[Llan wid-ak yeffurmin seən ayefki, seən at uwerey-agi ur ten-yexttu ara, d imawelan n lyella d imawlan n lxir]

[llan wiðax ifurmin sſan ayəfki ,sſan aəəwraκayi uənixft̄uyara, ðimawlan l̄əlla ðimawlʳan nʳxir]

[D ayen tura yaben akk imuqranen-nni mazal ibectah-agis leqddar qqaren-nney sbaħ lxir]

[ðayən əura κavənakk̄iə iməqranənni mazalʳ ibəft̄ahayi sləqddar qqar̄nnaκ svaħ lʳxir]

[Imiren imuqranen-nni ad nheder yef lhif rebbi yef tmezyant d tmuqrant yef ayen illan d wayen ulac, nettkal yef rebbi subhanu, njeməed lexla-nney, nedssa ,neçç nezha, ad yeger rebbi d ulac ad yeger rebbi d lhif]

[imirən iməqranənni anhd̄ar flʳhif repp̄i^[7] t̄əəmzyat t̄məqr̄at afayən illan ðwayən ulʳaf nətsχalʳ freppi səvhanuκ,njəmſəd lʳəxlʳanaκ,nəð a,nəzha adiyər reppi yulʳaf adiyər reppi yəlfhif]

[Tura atnan deg lxir ulac win yeddān d wayed, tzemred tura ad tedduð d win nniðen ur hssiyara] ^[7]

[əura aəən yəlxir ulʳaf winyəddān ðwayəð,əzəmrəð əura atsədduð ðwin nniðən uh ikara]

tulawin akk, εaca iregazen, tulawin xeddm̄en-t deg tmaεmm̄art tt-mεawanent lewziε ama d azeggar ama, wa ad isired, wa ad yezellef, tura mačči am zik]

[nukni ziχ urətixirara, ziχ nxədd̄mits γətmaŋŋεmm̄arə nsufuŋitsid arwannar nq̄qaras annar uəf̄lla, sya nənət̄l̄ən sya nənət̄l̄ən iəəl̄masə ðannar adawin ɔarvuyəənni mara iwarr̄af, il̄xal̄aə i ɔul̄awinakk̄iə haŋa irγazən, ɔil̄awin xədd̄m̄ənt γtəmŋŋεmm̄arə t̄əmŋawanənt l̄wziŋa ama ðazγ̄ar ama,wa ađisirəð wa ađizl̄əf, ɔura maŋŋi amziχ]

[Zik tella lewziεa farreqen-tt tayed̄ cuyrent, tura kesn-ay ula d tina ad nefraq akken, tura deg tmaεmm̄art kan i tella akken tina lewziεa cuyren, illa ubarranni illa bu udrum illa wemrabeð, ur n̄haz ara amrabeð ney aqbayeli yiwen rebbi marra i yellan]

[ziχ ɔəlla l̄wziŋa far̄qənts ɔayəð ŋurənts, ɔura kəsnaκ ul̄a tsinna anfarr̄aq akk̄ən,ɔurayəəmŋmarə kan iəəlla akk̄ən tina l̄wziŋa ŋurən,illa uvaŋrani illa vu ɔədd̄arə illa wemravəð,unhazara amravəð niκ aqvayl̄i yiwən rəpp̄iy marra iyəllan]

[Nxedm-itt s nwal ad tt-id-nawi γer dagi, γer wennar ufella t̄aera n warrac weh̄edsen tiq̄cicin-nni timectah̄ weh̄eds-t t̄aera t̄janfiyin-agi(les jeunes filles) d tmuqranin, dayen wah̄eds-t, irgazen alami fukken-t tulawin, dagi i wumi qqaren lewziεa tejmaet ad tečč marra luma n nnbi ula d wid id-yegar rebbi, lewziεa t̄jemaet γaren akk i lwacila]

[nxədd̄mits s̄sənwal atsidnawi arðayi arunnar ufəlla, t̄aŋra pp̄arr̄af wah̄əəsən tq̄ŋiŋ ɔimŋtuhin wah̄əəsənt t̄aŋra t̄janfiyinayi t̄əmuqranin ðakən wah̄əəsənt, irgazən al̄ama fukk̄ənt ɔul̄awin, ðwayi umiqarən ləwziŋa t̄jmaŋə, ləwziŋa t̄jmaŋə atsəŋŋ̄ marra l̄uma nənvi ul̄a wididiyar rəpp̄iy, ləwziŋa t̄jmaŋə ɔarən yak̄k ya il̄waf̄il̄a]

[Lewziεa-agi i nefarraq akka tura zik maxsuset ddunit, jemeen-tt seg yixxamen, lh̄ətt̄a ara ad tt-id-ayen ayen is-ilaqen, ačhal is-ilaqen, ad d-tayen tiyuga, ad d-ayen ayen ara ay-qidden tamurt-nney, d tmura-agi iqarben am akken qarben lefwar, ulac nnig lefwar imyagan]

[l̄wziŋayayi infarr̄aq ak̄ka ɔura ziχ maxsusə ðdunio, jəmŋənts syəxxamən lh̄ətt̄a aratsidakən ayən isil̄aqən, aŋhal̄ isil̄aqən, adakən ɔiyuγa adakən ayənara ayəq̄qidən ɔamurənaκ, t̄əmurayayi iqarvən amakk̄ən qarvən l̄əfwar, ulaf̄ niγ l̄əfwar imyagan]

[Mi ara xedmen lewziεa ad tesdakk̄el akk ifellaħen, wellah ar nukni dagi snat tyugwin tt-kksen iqarra-nni, farrqen aksum-nni, win yebγan ad tyawi d tarbaet, aqqarru-nni ad tyawi win ur nesei ara ddarya ney win ur n sidir ara, xeddm̄en-t ilfal]

[mara xəðm̄ən ləwziŋa atsəðakəl̄ ak̄k ifəllaħən,wəllaħ ar nukni ðayi snaə tyuγwin t̄əksən iq̄r̄rayn̄ni, far̄qən aksumn̄ni, winivkan atsəyawi t̄arvaŋə aəixlləs t̄arvaŋə,aq̄r̄rayn̄ni aəyawi win urnəsŋiyara ðdarya niκ win unsiðirara xədd̄m̄ənt ilfal]

[ad as-tyay ufellaḥ-is, maena ilaq ad as-tiniḍ uqbel ad yars yer lqaea akk, ad as- yini ilaenay-ak ur tesrusu ara yer lqaea ḥewaḡay-t i ddwa, ur yettruḥu ara yer lqaea ad yas yer uqqaru n tina yellan s lḡuf, ncallah ad d-illal wa ad tt-sidar-t, ayen ara ad iruḥen yer tinna illan s lḡuf beid ccar, ad iruḥ yer uqqaru-nni]

[asəyax ufəllāhis,maḥna ilʔaq asəiniḍ uqvəl adyars arlqaḥa ayakk̄ ya, asyini ilaḥnayak uəsrusuyara arlqaḥa ḥwadzakə idḍwa,uritsrusara ar lqaḥa, adyas aruqaruytinna illan səlʔdzuf ḥḥallah adilʔalʔ watssiḍərt,ayən aradiruḥən arəinna illan səlʔdzuf bḥid əḥḥar, adiruḥ aruqaruynni]

[Mi ara yaweḍ ugrud aseggas ney əamayen ad iruḥ ar ssuq ad yawi aqqaru akken ad yuḡal d aqqaru n wuxxam, ney aqqaru n wedrum, ad tt-ceḥḥeḍ lwacul-ik, ad tt-ceḥḥeḍ adrum-ik, akken tella lwacila, ilaq ad nejmaəen akken ad tḥḥen deg uqqaru-nni]

[mara yaweḍ uyruḍ asḡḡas niḥ ḡamayən adiruḥ arssuq adyawī aqqaruy akkən adyuwalʔ ḍaqqaruy pḥwuxxam, niḥḍaqqaruy pḥwudrum, atsəḥḥəḥḍ lʔwafuḥiḡ, atsəḥḥəḥḍ adrumiḡ, akkən təllā lʔwafilʔa,ilʔaq adnjmaḥən akkən adəḥḥḥən ḡəqqaruynni]

[tura ulac win ara ixedmen akka ad as- nini d lḡuhel ur s qqaren ara d ssuna d lfarḍ, ad ay-yeḡ rebbi cwiya leəwayed, yeḡ-d cewya i kunwi, maena kunwi tura tettmeəanad-m, ula d lxudma tuḡal d leada ur iyi-texdimeḍ ara, tura n uḡal am leḥḥwar,ula d ixxamen-nney maəweḡ akk iruḥen,lwaqt-agi a tarrwa]

[əura ulaf win aratsixəḍmən akk̄a asinin ḍəḥḥzuhlʔ usqqarnara ḍəssuna niḥ ḍəḥḥfarḍ, aḡyəḍḡ rəppʔiy juwya laḥwayəḍ, yəḍḡəḍ ḥiḥuḥ iḡunwi, maḥna ḡunwi əura ətsəḥḥanaḍəm, ulʔa

☒☒

ḍəḥḥxudma əuwalʔ ḍəḥḥḡada uyieəxḍimeḍara uḡəxəḍḍmaḡara, əura nuwalʔ amlʔə war, ulʔa ḍixxamənnak maḥwəḡ akk̄ iruḥən, aka ḍakən lʔwaqəəḡi aəarwa]

[Ih! Imḡaren ttḡimin deg tesga lewhi n twwurt ad iəas darwat (droit) aguc (a gauche), win i keḥḥemen d win yeḥḥyən, tura aya-gi akk ulac]

[ih! imḡarən tsəḡimin ḍieəḥḡa lwhi teppʔure adihəs darwat aḡḡuḥ, win iḡḥḥmən ḍwin iḥḥən,əura ayayī yak̄k̄ ya ulʔaf]

Nek: [Ameḡ i txeddmem timeḡriwin zik d tura?]

[aməḡ ixəḍḍmən əimḡəriwin ziḡ, tsura?]

Sulḡana:[ad nnles isebbaḍen ad neḥḥey yer lexdubga, wa yeqqar i wa tella teḡcict deg umkan leḥḥani, ad teddu yid-nney, tura ma yella iqubel-ik-id arruḥ Imumen ad tafəḍ lḡala ad tt-ccareg udem-ik, adtt-ḍafareḍ taḡcict-nni s wallen-ik, ma yella tura tufiḍ lḡala-nni allili xas teḡyid taḡcict-nni, tuḡleḍ-d s yin-a]

[analəs isbbaðən anfaκ ar ləxðuvya, wa yəq̄qar iwa əəllā əəq̄f̄iʃə ɣumkan ləflʻani, atsəddu yiðnaκ, əura mayquvlikid aruħ lmumən atsafəð lʻhalʻani iʃarəy uðmiχ, atsətafarəð əəq̄f̄iʃənni swalnιχ, mayəllā əufid lʻhalʻn̄ni allili xas əəvkið əəq̄f̄iʃənni, uqləd syin]

[asma ad nruħ ad nawweð deg tewwurt, ad as-nini tesaam timllalin ad nebder isem n temt̄tut-nni ad tini acu teħwağed ,maççi d timllalin-nni it-ssutred akken i teħwiğed, ad as-tinið ma yella tesaam kra n teqcict, dya ad d-əeddi kan, ma yella yehwaya-s ad d-wwet antur (un tour) alama teylið-d d arruħ lmumen]

[asma anuħ anw̄wəə ði əəw̄wure, asnini əəsʃam kra tm̄llalin adnəvðar isəm təmt̄tuənni adini əfu əiħwajəð, maʃʃi tsimplalinni iəəsuəəð akkən iəiħwijəð, əəinið mayella əəsʃam χra təq̄f̄iʃə, ðəra adʃədi kan mayəħwayas adew̄wəə antur alama əəklid ðaruħ lmumən]

[mi ara ad d- qduð lħağa tamɣart ur truħem ara deg lmuhemmel, ma yella d kunwi wellah ar truħem deg lmuhemmel, taqcict ilaq ad as-tinið ad ak-id-tehder ad tt-walið tagarjunt-is ma yella ur texniq ara, ma yella ur d-tehdir ara safi tesa kra lħağa, ad tt-tilled ar tiṭṭucin-is amek i tga, ma tura takaşit (la cassette) tarujstri (registree) tfuk ur tt-id-ttarraq ara ar deffir, afellaħ-ik kan ay-debren deg-k]

[mara dəqðəð lħaja əəmkərə uəruħəmara ðilʻmuhməʻ, mayəllā ðχunwi wəllah ar əruħəm ðilʻmuhməʻ, əəq̄f̄iʃə ilaq əəəinið aχədahðar atsəwalid əəyarjuməis mayəllā uəəxniqqara, mudahðirara əfi əəsʃa χra lħaja, atsətiləð arətuʃəis aməχ iəya, məəura əaka it əarujstri əfuk utsidsarəkara arðəffir, əflaħiχ kan ayðəbrən ðəχ]

[tura mi ara k-id-yawi mmi-k tajanfit, tebyid ney ur tt-tebyid ara, nek yewwi-iyi nek d umɣar-iw, seg mi newweð ad tt-mulqaden am i yuzzað-nni n trisiti, tenna-id weltma mellul uksum-is, nniy-as d aksum tyuzad itesə, aksum-is d aweray ur yewwi ara deg yidamen]

[əura maχidyawi m̄miχ əajanfits, əəvkiðəts naκ utsəəvkiðara, nəχ yəpp^wiyiy nəκ ðumkariw, ɣmi nəb^wud atsəmulqadən amiyuzad̄n̄ni ntrisiti, əənayid wəltma məllul^r uχəsumis, n̄nikas ðaχəsum tyuzad iəəsʃa, aχəsumis ðawraκ ur yəb^wara ɣðammən]

[zik lqahwa-nni ur tt-id-ntes ara alama tqəblem-iyi yelli, tura neçça-d nesswa-d, mi myeqbalen ad as-ffken lfal, tura ma yella teffkid-as i teqcict-nni meyya t-alef d tiyita itt-tweted, axatar zik mayeffka-as əəcralefd əfedax itt-yefdax d aggay ur tt-id-yettawi ara, ma yefkka-as meyya t-alef teçça, tura alama tulli cehriya-s...]

[ziχ lqahwann̄ni utsidntəsara alama əəq̄vəlm̄iyi yelli, əura nəʃʃad nəsswad, mi myeqvalʻən əəfkən lʻfal, əura mayəllā əəfkidəs iəəq̄f̄iʃənni məyyataləf tsiyiəa itsəwəəts, axatar ziχ məyyataləf əʃziziə, mayəfkayas ʃəʃralʻf ðafdax itsifdax ðaɣɣəy utsiditsawara, mayəfkayasməyyataləf əəʃʃa, əura alama əulʻi ʃahriyas...]

[Ad ḍbber n yimḡaren i yiman-is ad yeheggi aṣṣurdi d lḥeṭṭat s wayes ara yexdem tameyḡra asmi is-d-nnan d tameyḡra ar lḥal ihegga iman-is. Tura d aqcic ay-furmin tameyḡra tzemrev ney ur tezmireḍ ara mi tura tinna d lḥeṭṭa^ḡ-nsen, zik akud d tura mačči.d leṣlah-nney]

[aḍḍebbar ḡamḡarən iyimanis aḍihya urdi ḍalḥeṭṭa sways arayəxḍəm əaməḡra asmi isəḍḍnan tsaməḡra arlḥal ihəyyaimanis . Əura ḍaqjif ayfurmin^ḡ əaməḡra əəzmrəḍ nik uəəzmirəḍara mi əura əinna ḍalḥeṭṭansən,ziḡ aḡtsura maḡjfi kifkif. ḍl'ə lḥnnaḡ]

[tura ma yella teffay kan fell-ak, hatan sekkraḡ-ak imensi sekkraḡ-ak lqedder-ik, ma yella ur teffiy ara fell-ak ḍebbar, inna-as sebaḡ d liggaṭu tamddit d buggaṭu ruḡ yer ubuggaṭu iman-ik, ur tedduy ara nek yer ubuggaṭu]

[əura maəfaḡ kan ffəlaḡ, hatsan sekraḡaḡ imənsi sekraḡaḡ lqədrīḡ, muəfīkara ffəlaḡḍebbar,inayas səvaḡ ḍliḡatu,əamḍḍio ḍbuḡatu,ruḡ aruvuḡatu imaniḡ utsuduḡara nək arvuḡatu]

[tamṭṭut zik ur teccareḍ ara,d ccart n lmalaykat tiezizin kan, ayen yeffyen fell-ak bessmi llah,ayen i wumi ur tezmireḍ ara ur tettnkumareḍ ara,tura ilaq d nettat ad tawiḍ ad d-ḡehez]

[Əamḡuə ziḡ uəfarəḍara, ḍəjḡart lmalayək tiḡzizin kan, ayən ḡəfḡən ffəlaḡ ssəmlīah, ayən umiəzəmrəḍ uətsunkumraḍara, əura ilaq ḍnətsəə əəawiḍ adəḍḡahəz]

[Akken yella uəggen yella ccart, amenzu neqqar-as əeggen tlata (03) leḡwayeḡ id-lqanun timeḡremt, taqnddurt, isebbaḍen ḡaca udmawen-nwen d lfal-is, hata acu i ttawin i teqcict-nni tlata leḡwayeḡ kana ma tseid ama ur tseid ara wagi d əeggen]

[akkən illa uḡyyən illa jḡart, amənzu nəqaras aḡyən əl'əə l'əḡwayəḍz idlqanun əiməḡrəmə, əəqəndurə, isəbbaḍən ḡaḡa uḍəməwənwən ḍəl'fal'is,haəa aḡu istsawin iəəqjifəənni əl'əə l'əḡwayəḍz kan ama əəsfiḍ ama uəəsfiḍara wayi ḍaḡyən]

[ad ay-d-sekkren lfatur ad ay-d-fkken lqahwa,tura kan id-yennulfa ur d ay-d-ttakken ara lfatur, lqahwa kan ad as-tiniḍ ur seən ara lfatur uxxam-nni,zik yer lfatur i nettruḡu ayen yellan rebbi barek, ad d-nečč ṡəam ulemlīḡ ad tezzi lxawa,neqqar-as ḍayən tagulla d lemeh, tella lwacila ad ruḡeḍ ad nruḡey, ulac taxssart ama yef weqcic ama yef teqcict]

[aḡəḍsəkrən l'faḍur aḡḍəfkən l'qahwa,aəura kan idnul'fa uḡḍətsakənara l'faḍur, l'əqahwa kan aəəiniḍ usḡanara l'faḍur uxxamnni wama,ziḡ arəl'faḍur inətsruḡu ayən illan rəppiy varəḡ, adnəjḡ ṡəḡam ul'əml'ih atszzi lxawa,nqqaras ḍiḡən əaḡula ḍəl'məl'h,əəlla lwaḡil'a adruḡeḍ anuḡaḡ,ul'af əaxsarə ama fəqjif ama fəəqjifə].

[Ma yella d ccart ama mazal-as telteyyam ad d-teddu ad nruḡ diḡ ad as-nawi lmektub-is, llan sebaḡ leḡwayeḡ, ad d-teqduḍ ayen i wumi tzemreḍ, ur nezmir ara imir, ad d-tawiḍ sebaḡ leḡwayeḡ d uḡayek leḡrir, d ujaəluq-nni s wayes i ttatafen aḡayek-nni, neqqar-as nggar, d usebbaḍ d lḡenni, d lbalitat, kul yiwen ad yexdem lḡenni deg uxxam-is]

[mayēlla dējjārt ama mazalʿas ealʿtiyam adēddu anuh̄ ðik asnawi lʿmæxtuvis, lʿan səvʿa lʿəhwayədʒ adəqđod̄ ayən iwumi əzəmrəđ, unəzmirara imir, adawid̄ səvʿa lʿəhwayədʒ duhayəx ləhrir dujaʿluqnni itsatafən ahayəxnni nəqqaras nγ̄ar d̄ssəbbəđ, d̄əlhənni d̄əlfbalʿitəə, kul yiwən adixd̄əm lhənni γəxxamis]

[win teqcict ad as-tawid̄ ad tt-xdem deg uxxam-is ney ad teğğit,kečč ad teđbred̄ deg uxxam-ik,lhenni-nni n weqcic n beddut s lmalayekat tiezizin, d lmetred akud ujarbi, lhenni n lmetred isea aka lqae, ad tegred̄ γur-s ssekar,ibawen,zik ulac hlawat-agi,ssekar d yirden d ibawen, tlata daxl lmetred-nni, ad as-tdewered̄rebea temllalin mi ara as-teqned̄ akken lhenni ad d-arnud̄ taculit̄ (une pouchete) lhenni,taqsult,tajarbit taqdr̄it n ufexar am lmetred-nni ad tt-d-sarsit i win iseanaka leqdar,ama d tamttut tameqrant,εemti-s n weqcic ney setti-s n weqcic, tura ma yella yesea setti-s ulac εemti-s ulac xalti-s, ma yella ur yesēi ara setti-s yiwən deg uzar-is]

[win tqjif̄ə astawit atsəxd̄mie γəxxamisniε eədzit̄ kəjj̄i atsətbred̄ γəxxamiχ,lhənni nuqjif̄ nvēddue slʿəmalʿayək eisʿzizin d̄lʿməerəd̄ akuđ ujarviy,lʿhənni lʿməerəd̄ isʿa aka lʿqaʿ,atsəyrəd̄ k̄urs əskkar ivawən,zix ulʿf həlʿwataȳi, əskkar, d̄irđən, d̄ivawən əlʿəəə d̄axəlʿ lʿməerəd̄nni asəədwəred̄rəbʿa tēml̄lalin masəəqnəd̄ akkən lʿhənni adarnud̄ əapuʿit̄nni lʿhənni taqsult əajarvie əaqdr̄ie nufxar amlʿməerəd̄nni atsidsarsie iw̄in isʿan aka lʿəd̄qar ama tsamtt̄ue əamqr̄at ʿəmtis pʷuqjif̄ niε sət̄sis pʷuqjif̄,əura mayəsʿa sət̄sis ulʿaf ʿəmti ulʿaf xaltis, mayēlla uyəsʿara sət̄sis yiwən γzaris]

[Ad nyenni fell-as labud,ad nawi isefra tiyratin aka id leqdar,inna-ak alwexda yessaren aqlmun ar idaren, ma yella ad ġaytislit ad tali fell-i awar tawed̄]

[anxənni ffelas lʿabud, anawi isfra əikraəin aka idəlʿqdar, inayax alʿwəxđa isarən aqlʿmun arid̄arən, mađdzak̄ eisʿiə atsalʿ ffəli awar əawəd̄]

[ad nnar γer texxamt n yesli ad d-nnar tawwurt ama tleħq-d teslit ula d nettat ur tt-yekččem ara, timllalin-nni ad qqimen-t akken deg lmetred-nni,ssekar,irden,ibawen-nni ama tleħq-d teslit-nni ad d-awi rebea temllalin-is diy nettat ad d-teččar tacwalt,qqaren-as tacwalt n lēadda ad d-tarr xemsin(50),tura meyya (100), sebaħ-nni mi ara d-ssbaħ teslit ad tnewğah ad tsired̄]

[aənar aəxxamt γəslli adnar əawwure ama əəlahqəd̄ əəslie ulʿa d̄nətsa utsix̄f̄əməra, əimllalinni adqim̄t akkən d̄ilməerəd̄nni, əskkar, irdən, ivawənni ama əəlʿahəqəd̄ əəslieənni adawi rəbʿa əəml̄lalinis d̄ik nətsəə adt̄far əafwalʿt qqarnas əafwalʿt nlʿʿada adar xəmsin(50), əura miyya(100),səvaħnni mi ara dəsvaħ əəslie atsənwəd̄zah atsəsirəd̄]

[ad tt-tawi temyart-is ad teddu snat tlata ad tt-neđfar s tbuyarin ad d-teččar tabuqalt ad d-teqqel s axxam sseħa welehna-s ad tt-ssars tabuqalt-nni ad texdem cyul-is ad tqqim ad d-yekcem yesli-nni ad qqimen i rebbi subħanu, s nniya mačči s tisufeğt, ayak ya, kul yiwən deg

umdiq-is ad d-nddem timllalin-nni mi ara d-tuqqel tesllit-nni yer texxamt-is ad tt-aff afellaḥ-is din ad d-neddem rebea temllalinteqcict-nni ad d-narnu rebea teqcict-nni ad as-tnefk i weqcic-nni, rebea n weqcic-nni ad as-tnefk i teqcict-nni]

[atsəəawi təmkarəis adəddut snaə əlʔaəa atsəndʔar səəvukarin adʔar əavuuqalt adqəlʔ axxam ssəḥa wəlʔhnas atsəsars əavuuqʔtnni atsəxəəm juβʔis atsqim adyəxʔəm yəslini adqimən ireppiy səvḥanu sənniya maʔʔi səisufdʔəə ayak ya, kul yiwən ɣəmtiqis adənddəm əimllalinnimi ara əuqəl əəslionni artxxaməis atsaf afllaḥis ḏin adəndəm rəbʔa təmlalin təqʔiʔənniadnarnu rəbʔa pʷuqʔiʔni, rəbʔa təqʔiʔənni asətnəfk iwəqʔiʔni, rəbʔa pʷuqʔiʔni asətnəfk iəəqʔiʔni]

[ad dmen aḥal i sen-ieəgben umwa (ou moins) ad dmen tlata tlata ibardan, win yebyan yečč-itt imir deg warrac, deg imuqranen, deg yemətuḥen, ad neskar lfatur i yemawelan teqcict ad ruḥen ad d-tawin lwacila i sen-iqarben, zik ur netḥwal ara ma d laəgəb ad d-tawiḏ xemsa setta, deg læadda mi ara ad d-tedduteqcict ad ddun tlata, ad yeddu utarras leqdar lxalaat-nni ad yeqqim ad yečč ad yessew ad yuqqel]

[adəddmən aʔḥalʔ isəniʔəḏʔvən umwa adəddmən əlʔaəa əlʔaəa ivarḏan, wiyəvkan yəʔʔiʔts imir ɣʷarraʔ, ɣmuqranən, ɣməʔtuḥən, anəskar lfadur iymawlan tqʔiʔə adruḥən adawin lwəʔilʔa isniqarvən, zik unəḥhawalʔara maḏlaʔḏəv adawid xəmsa sətʔa, ḏilʔada mi ara adəddu əəsqʔiʔə adəddun əlʔaəa, adiddu uəarras leqdar lʔxalʔənni adiqim adyəʔʔiʔ adissəw adiqulʔ]

[Lxalat-nni ma yella byan-t ad nsent ad nsent, snat lxalat ad nsent alama d azekka-nni bac ad ruḥen-t tiyaḏ nniḏen, tid ur d-neddi ara assen, ad ruḥen-t di rebea d ixemsa qqaren-asant timneggin, ma d iqffafen akken tenwiḏ]

[lʔxalʔənni mavkat adənsət adənsət, snaə lʔxalʔə adənsət alʔama ḏazkkanni baʔ adruḥt əiyad nniḏən əid udəndara asən, adruḥt ɣrəvʔa ɣxəmsa qqarənast əimnəɣfin, maḏiqfafən akkən tnwiḏ]

[Adrum ameqqran ad ttaddam-n yiwən yiwən, adrum amətuḥ akken mqabalen akken mwalan, kul adrum ad d-teddmed yiwən, At Werray d ləgiran, tura tuqqel d yiwet n tmurt ad ruḥen akk ad tččen]

[adrum amuqran adətsaddamən yiwən yiwən, adrum amətuḥ akkən mqavalʔən akkən mwalaʔan, kul adrum adəddməd yiwən, aəwraḥ ḏəʔḏgiran, əura əuqəl yiwəə tmurə adruḥən akkiə adəʔʔən]

[ma yella d iqqefafen ad tawiḏ ayen ik-yilaqen kan, add-ffey deg laənaya n baba-s ney n gma-s ad d-ffay deg laənaya-nsen, ad slewlwen mi d-tewwed yer dagi d d-tekcem deg laənaya n wemyar-is ad tenqabel s waman, aman d laman, tura d ayefki, ad nawi deg uyərbal skkar, irden, ibawen, ad tarnuḏ abuqal ney litra n waman ad as-tefkeḏ ad tessew tlata tujyimin, yer rebbi ad yezdig wul-is am aman-nni, ad tessew teqcict-nni ad tarnuḏ kečč]

[maðiqfafen atsawid ayen ikilfaqen kan, adofak γlafnaya bavas nik nymas adəffak
γlafnayansən, asəlwəlwən midwəđ arđaya adəχsəm γlafnaya p^wumkaris atsənqavl swaman
aman đlafama, əura đayəfki, anawi γ^wkarvl skar, irđən, ivawən atsarnud avuqal nik
litrapp^waman asəəfkəđ atssəw əfaəa tujkimin, arəppiy ađəyizdiy wul^ris amamanni, atssəw
əəqijfənni atsarnod χəfij]

[Tura arnan-ay-id ayefki, ad as-tinned temyart-nni aggus, ad as-zewray tidli ad tt-id-qqeney
yer waggus tebla yemma-as alam qqenay-tt, ma truh-itt,sebeyam suliy-tt yer nnig uqqaruw
yer cmbra-is, tenna-as iyya a tikuk yer tubar,teğa cembra-nni i yetbiren...]

[əura arnanavid ayəfki,asəənnəđ əmkarəənni ayγus,asəzwərak əiđ^ri atsidqənak arwayγus
əəblaymas əlafama qəqənakts,maəruhits səvəyayam sulikəts ar nniy uqqarruyiw ar
šambri,əənyas iyya atikuk arəuvar, əəđza šambri nni iyəvirən...]

Nek:tanemmirt a jida amibarek rebbi wa ad isuyzzef rebbi di leemer-im ncallah

Sultana: mreheba yis-m di kul waqt tawwurt-iw ddayem telli.

Taddart Imaxuxen (tayıwant n Caebat Leammer, Bumardes)

Emmi Muḥ n eissa Waeli,daxweni, illul 1921 yesea 96 n sna

Axir a jeddi amek i tettiliḍ labas

[axir a jeddi aməx iətsiliḍ labas]

[sbaḥ l'axir a yelli, labas ḥemdullah, acu km-id-icqan akka yur-nney]

[səvaḥ l'axir a yelli, labas ḥamdullah, aḥu kmidiḥqan akka kurnax]

[nek d tanelmadt di tseddawit Lmulud Maemmri deg Tizi Wezzu, ussiy-d yur-k ay-id-tḥekuḍ ciṭuḥ yef laewayed n zik ama yef tefllaḥt, ney lewziəa, zwaḡ]

[nək tsanlmaḍə ḍiḍsḍdawio Lmuluḍ maḥmməri si əiziwəzzu usiḅəd kuraḥ ayidaḥkuḍ ḥiṭuḥ kəf laḥwayəḍ nziḥ ama kəfəfellaḥ, nəx ləwziḥa, zwadḥ]

[eeslama-im a yelli, nukni nxeddem xilla n tfellaḥt dagi, nxeddem irden lḥemmez, əjilban, nxeddem ddra, lbecna, nxeddem tayarza, nukni s yargazen, tamṭṭut amaya ad t-tawi iwargaz-ines lfatur, ma yella wacu id-yeqqimen ad telqəḍ, ad teddez ad tefk iwarraw-is ad ččen]

[ḥəsalamayim a yelli, nukni nxəḍḍəm xilla əfəllaḥəḥə ḍayi, nxəḍḍəm irḍən lḥəmmə , əjilvan, nxəḍḍəm əḍdra, lbeḥḥna, nxəḍḍəm əayarza, nukni syaryazən, tamṭṭuə amaka atsawi iwaryaznəḥə lfaəur, mayəlla yəməywar naḥmanni atsətvaḥ mayəlla wafu idyəqqimən atsəlqəḍ atsədəz atsəfk iwarrawnəḥ əḍəḥḥən]

[tamṭṭut ur tettdu ara yer tfellaḥt, tamṭṭut tesəa mmi-s ney tesəa tayuga, asyar deg waemud, ad yekrez alama d lmeḅreb, ad tettil tmetṭut-nni fell-as ma yella ay-ikrez , yiwweḍ lwaqt netnac ad as-tawi imekli talqimt n wayrum, ad as-tawi tabuqalt n waman, mi yečča ad tawi lumaeen-nni ad tuyal yer wexxam]

[əamṭṭuə uəətsduwara arfəllaḥə, əamṭṭuə isḥa məmmi nəx isḥa əayuḅa, asḅar ḅaḥmuḍ əḍyəḅrəz ama ḍəlməkrəv, atsət il əamṭṭuənni fəllas mayəlla ayəḅrəz yiwəḍ lwaqə nətsnaḥ asəəawi iməḅli

asəəawi əalqimənwəkrum, asəəawi ḥiṭuḥ nəzziə swayəs ayəssisən, asəəawi əavuqalt b'waman miḅəḥḥa adawi lumaḥənniatsukələḍ arwəxxam]

[netta ad ikmmel tayarza alama d lmeḅreb, ad yesarah iwactal-nni ad d-ieddi iyzar ad tnisew, ad ten-id-yarr saxxam ad ten-yeqqen, ad asen-imud ləelf, aḥayur ad yečč imensi ad yeyli ad yettes ad yesrah, mi d-yelḅaq lawan n tmegra ad iruḥ ad d-yemgar wargaz, tamṭṭut ur tetteddu ara ur tettefey ara i wexxam, tilawin zik ḥəjbent, seant laḥjubga deg uxxam]

[nətsa əḍikəmməl əayarza alama ḍəlməkrəv əḍisriḥ iwafəəalnni əḍisəḍi ikəzar əəniəssəw, əəniḍyar saxxam əənyəqqən, asnimud lḥəlf, asnimud asəkur əḍəḥḥən, nətsa əḍyəḥḥ]

imənsi adyakli adyæffæəs adyəsraḥ, midyəlḥaq lawan γ^wməyra adiruh adyemyar wargaz eamue uəətsduwara uətsəffavara wəxxam ,əilawin zix həjvənt, sʃant laḥjuvya γuxxam]

[Mačči am tura fedḥent, zik tamtṭut ala, tura ad truḥeḍ yer ssuq argaz ur tt-ttafet ara, ad tafed yeččur d tilawin, umbæed acu ara yexdem urgaz-nni, ad d-yenṭaq deg uxxam ad as-tgar aḍad deg yimi wala]

[maʃi aməura fəḍḥənt, zix eamffue ala, əura atsruḥəḍ arsuq arγaz utsətsfətara, atsafət iʃur tsilawin, umbasḍ aʃu ayəxḍəm urγaznni, adyənṭaq γuxxam asəəγar aḍaḍ γmi wala]

[lḥeb yef alim amayasrewten, mi srewten sarḥen-d i yezgaren, ad yebdu ubeḥri ad yezuzur wargaz, tamtṭut ur tettili ara, ad yezuzur wargaz waḥed-s waḥed-s, ad yuγal s lluh lbarakanni, ad yaəzel akarfa-nni, ad yaəzel lḥeb-nni, alim waḥdes, ad yesraḥ, tamddit tamtṭut-nni ad truḥ yer ukarfa-nni, ad d-tawi azduz ad teddez tirdet id-yeqqimen, ad tzuzrit, ad tawit yer uxxam ur tt-sexlaḍiḍ ara akud lbarakanni]

[lḥəb kaf alim amax asrəwəən, misrəwəən sarḥənd iyəzγarən, adivru uvahri adizizar wargaz eamffue uətsiliwara, adizizar wargaz waḥəds waḥəds, adyukal səluḥlvarakanni, adyaʃzəl aγarfanni , adyaʃzəl lḥəbnni, alim waḥḍəs, adyəsraḥ, eamddiə eamffuənni atsruḥ aruγarfanni atsawid azduz atsəddəz əirḍəts idyəqimən atszuzriə atsawie arwəxxam utsəxlaḍiəara γəlvarakanni]

[acuyer ur tt-sexlaḍiḍ ara]

[d lqun netta tirect-nni ad tt-iyum ad tyəgalama d sbaḥ, mi d sbaḥ ad yekkar ləfjar ad yeza, ad iruh ad tt-yəfsar ad as-yexdem iqububen iwactal, nnaəma awwi-tt-id yer wəxxam ad ččen neγ ad zenzen akka ixeddmen, tamtṭut-nni imiren seən tisirt, mkul axxam yeſəa tisirt, ma yella ur yeſəi ara ad tmuqləḍ win yeſəən ak-id-imud tisirt] ²

[ḍəlqanun nətsa əirfəənni atsikum atsyəḍz ama ḍəsvaḥ, mi ḍəsvaḥ adyəkər ləfjar adyə al, adiruh atsifsar asixḍəm iqvuven iwafəəal nnaʃma² awitsid arwəxxam adyifən naḥ atsəzənzən akka ixəddmən, eamffuənni imirən γuxxam əim inni sʃan əisire, mkul axxam isʃa əisire , mayəlla uəəsfidara atsəmuqləḍ win isʃan aγdimud əisire]

[ad ten-teḥmuḍ timzın-nni deg uḍajin fedraq, mi ten-taḥmiḍ ad tent-ksen mi semmḍiḍ cwiya ad d-teddmeḍ ad tt-saədiḍ tisirt fell-asent, imiren ad d-iban uwren-nni waḥdes, iwzan waḥdesen, agarcal waḥdesen akka ixeddmen-t, agarcal ttaken-t i lmal, i yezgaren ad tččen irden, tilawin ad tččent timzın d yirden] ²

[aəəntaḥmuḍ əim inni yḍajin fəḍraq, miəəntaḥmiḍ aəəntəksəḍ misəḥmḍənt ʃwiya adəḥmḍəḍ adəsaʃdiḍ əisire fəllasənt, imirən adivan uwrən waḥḍəsən, iwzan waḥḍəsən, aγarʃal waḥḍəsən]

akka^[2] ixəddmənt.ayarfal tsakkənt ilmal, iyəzyarən, iryazən ađyǰfən irðən, ɵilawin ađyǰfənt ɵim in ðyirðən].

[d Imehna i yellan gar-asen,ttmuddun lhağa n yirden i wargaz bac ad yeseu lfursa,amaya ad yass inebgi ad d-affen lhağa leali ur d-ttafen ara lhağa mahla hadi hiya,ass-a deg lapust(la poste) tteeddin-d leqbayl dayem nek farheý amaya ad tt-qessiren,ayyer?,argaz yenna-as i tmettut-is, a tamttut yenna-as nek ad ruheý ad hewsay cwiya kemm a tamyart ili-kem kan qbala n wexxam,yenna-as mi d-usan inebgawen]

[ðəlmahna iylan yarasən,tsmudun lhaja yirðən iwaryaz baj ađyəsfu lfursa,amaɤa adyas inivyiadafən lhaja lli udtsafənara lhaja mahla hadi hiya,assa yəlpust tsfədind lqvayəl daymən nek farhak amaɤa atsqəsirən,aykar?aryaz inayas iəməffuənəs, əəməffuə inayas nek ađruhak ađhəwsak fəwya xəm əəməkarə ilikəm kan qvala b^wuxxam,inayas imadusan inəvyawən]

[ah! mi d-usan inebgawen ahla yissen,yenna-as ur sen-d-ttawid ara seksu,yenna-as ur yid-qqar ara awal n seksu,ayrum ,gasen ayrum s zzit rebbi euzzit(...),ih! Akka.tamttut zik ur tettawi ara yer wergaz, zik isəa lqima ger temttut-is, xzar amek iswəa lqima wargar yer tamttut ur tezimir ara ad tebnu axxam wergaz ad yezday netta, tamttut ur tezmir ara ad tebnu axxam]

[ah!madusan inəvyawən ahla yisən,inayas usntsawiddara sɣsu,ala inayas uqaridara awal nsɣsu,aɤrum,yasən aɤrum səzzie rəbbi fuzzie (...),ih! akka.əəməffuə ziɣ uəətswara ywaryaz,ziɣ isfa lqima waryaz ɤar əəməffuənəs,exzar aməɣ isfa lqima waryaz ɤar əəməffuə, ma ðssuq ðnətsa,ađyəxðəm adyawı yləxla ɤar wəxxam ðnətsa,axi akka ,ađyəxrəz ðnətsa,ađyəvnu axxam waryaz ađyəzðak ðnətsa,əəməffuə uəzəmirar atsəvnu axxam]

[ur tezmir ara ad tefres,tamttut tesa lqima wahdes,walakin ad tuyal yer ttaea,ur lazem ara tamttut ad tarrez awal n wargaz,tura ulac ttaea ad d-yentaq wargaz ad as-tini aha barka lahdi,ddunit texsar,ma d lebsa n zik tneqdae,lhurma n zik tneqdae,lahya n zik tneqdae,ur yelha ara akka ur yelha ara]

[uəzəmirar atsəfrəs, əəməffuə əsəfa lqima wahðəs, aryaz slqima wahðəs,walakin atsukal artəfa,ulazmara əəməffuə atsarət awal b^waryaz,əura ulaftəfa adintaq waryaz asəini aha barka lahdiə, ddunio əəxxsar,ma ðləvsa nziɣ yənəqdaɤ,lhurma nziɣ yənəqdaɤ,lahya nziɣ yənəqdaɤ uylhara akka uylhara]

[awha ad tt-seggem ddunit ad tuyal akken tella,mi ara zɤaley a rebbi lhya n zik teneqdae,arred sseyasa-nni n zik,arred tifellahin-nni n zik,tura deleb a rebbi lealamin ad asen-d -yimud lqqum-agi asmi zran teqleb ddunit,tamttut ur tga ara lqima i wargaz-is,argaz ur yigi ara lqima i tmettut-is]

[awha atssəy̆y̆əm d̆dunio atsukal akkən təlla, maraḏ alak arəbbi l̆hya nzik ənəqdaʕ, ar̆əd
 s̆siyasanni nziḡ, ar̆əd əiflahinni nziḡ, əura tləv arəbbi l̆salamin asəndimud, lqumayi asmi ran
 əəyləb d̆dunio, əaməttuə uəyara lqima iwaryaznəss, aryaz uriyara lqima iəməttuənəs].

[a jeddi amek I xeddmən timeyriwen dagi]

[ajəddi aməḡ iəxəddməm əiməkr̆iwn ziḡ ḏayi]

[Lini aqcic akud teqcict, ma yella aḥday-nni illa anti i yezra taqcict-nni telha, ur tt-ittenabi ara,
 taḥdayt deg imawlan-is, netta deg imawlan-is ma yella byan ad asgen ad yezweḡ ad as-yini
 ruḥet

yər wexxam n leflan, ad truḥ temyart-nni d wemyar ad nabin imawlan teḥdayt, ma yella
 mseqbalen ad as-yini tura ad meẓren, nutni ur tt-meẓran ara ala, mi tura ad meẓren]

[lini aq̆iʕ ayəəq̆iʕə, mayla aḥḏaynni illa anti yə ra əəq̆iʕənni əəlha, utsitsnavikara, əaḥḏayə
 ymawlanəs ,netsa ymawlanəs mavkan asyən aḏyəzwəj asyini ruḥə arwəxxam ləflani, atsruḥ
 əməkr̆arənni ḏwəmb̆ar aḏnavin imawlan t̆ḥəḏayə, maylla msəqvalən asyini əura
 aḏmə rən, niəni utsmə ranara ala, mi əura aḏmə rən]

[nek ḥəḏra deg ḥemman n alih̆in yella yiwen qqaren-as əemmi Saəid, yur-s nutil ttawiy-as
 lyaci mi d id ad t̆ṣay batel yur-s, əemmi Saəid, əemmi Saəid, yur-s taqcict, ixedb-itt yiwen seg
 yeyzar-nni yər dagi yəf teqcict-nni, yenna-as ad yid-muddeḏ, yenna-as acu ak-id-muddey, ur
 k-qqarey ak-muddey uk-qqarey ala taswiət-agi, yenna-as wemcic, tamttut tenna-as i wemcic
 s̆ṣeb yenna-as ur giy imi-nuy ur ssewiḡ(...)]

[nək ḥəḏrak yəḥmmam s̆salih̆in illa yiwən qqarənas l̆əm̆mi saʕid, k̆urs nutil tsawikas l̆kaʕi
 miḏḏəyiḏ aḏətsak batəl k̆urs, l̆əm̆mi saʕid, l̆əm̆mi saʕid, k̆urs əəq̆iʕə, ixəḏvitsid yiwən
 səyyikzar̆nni karḏa kaf əəq̆iʕənni, inayas ayidmudəḏ, inayas aʕu aḡmudḏak, uḡqarak aḡmudḏak
 uḡqarak ala əaswiʕəayi, inayas wəmf̆iʕ, əaməttuə ənayas iwəmf̆iʕ s̆səb inayas ur̆yik iminuk
 urswik (...)]

[ḥess-d mliḥ iruḥ wadin yewwi-d mmis-nni yarna-s i yemma-s netta usan-d deg tlata, wadi-n
 yarra tawwurt, yemud-asen taxxamt ad qqimen ay-tteqsir akid-sen alami d tagara yenna-asen
 alyaci ad wen-d-awiy lqahwa nmudəl fell-awen, tmay temttut-nni tenna-as : əemmi Saəid
 nusa-d ad nzar taqcict-nni ma yella ad tebyum, yenna-as: i nek acu ara d-inniy, kunwi ur teẓrim
 ara, yelli ad as-iniy ad d-tass]

[ḥəssəd mliḥ iruḥ waḏinyəw̆wid məmm̆is̆nni yarnad yem̆mas nətsa usand ḏiələəə, waḏin yar̆ra
 əaw̆wure, yə mudasən əax̆xamə aq̆qimən aytsəqsir akiḏsən ami tsayara inayasən alk̆aʕi
 awəndawik lqahwa nmudəl f̆wiya, nmudəl fəllawən, əəmak əməttuənni əənyas: aʕəm̆mi

saſid nusad an ar ɔaſiſfɔnni mayɔlla atsɔnɔum, innayas: inɛk aſadinik, ɣunwi uɔɔ ramara yɔlli asinik atsasɔd]

[Yenna-as: bedd-d deg tewwurt xzar s wallen-inem tuyaled, tewwed yer tewwurt txezr-iten tuyal, iruh yer-s yenna-as: a yelli aqcic-nni ilha ney ala, tenna-as: ilha, yenna-as: tebyit, tenna-as ih, yuyal-d imud-asent, asmi is-nimud .Yenna-asen: ad aken-d-iniy yiwen wawal ad nmaegan, Yenna-as: acu?, Yenna-as: maca nukni ad awen-d-iniy muddet-d idrimen ala, maca ad awen-d-iniy yelli ad as-d-qeɗuy, ad as-ɕcarey tumubil ad as-tawid ala ulac lqɛɗyan-agi, ma yella tzemred ad as-teqɗud i teslit-agi-inem qeɗu, ma yella ur tezmired ara ad as-teqɗud awi-tt akka asggas eamayen]

[inayas: vɔddɔd ɣɔɔwwure exzar swallɔnɔnɔm ɔukalɔd, ɔiwɔwɔd kar ɔwwure ɔɛzriɔn ɔukal, iruh kurs innayas: ayɔlli aſiſfɔnni ilha nakala , ɔɔnayas ilha, innayas ɔɔnɔit, ɔɔnayas ih, yukalɔd imudasent, asmi snimud inayasɔn: aɣundinik yiwɔn wawal anmaɣyan, innayas :aſu?, innayas: maſa nɛkini awninik mudɔd idrimɔn ala, maſa awninik yɔlli azɔdaqɔɔk, asfaraɔ tumubil atsawieid ala ulaf lqɛɗyanayi, maɔzɔmrɔd aɔɔqɔdɔd iɔɔsliɔayinɔm qɔqɔdɔ, mayɔlla uɔzɔmirɔdara atsɔqɔdɔd awits akka asɣɣas ɣamayɔn]

[Ma yella ad tqɛblem? meqbel ad truh ad teɣrem lfatiha, iruh eemmi Sawid-nni, yeqqim tazwara issars-d sin imelyan yenna-as ad yarfed ayen is-yehwa, yenna-as: yelli teswa ktar n sin imelyan ulanda id-usan, yenna-as: ma yella llan arnu-d llah ibarek ma ulac yer deg wayla-ink, win-a iwala akken issusem, iqlaɛ imelyan-nni, idem-d eecrin alef]

[mɔsɔqvalɔn, mɔqvl atsruh innayas: atsɔkrɔm lfatiha, iruh ɣɔmmi saſidnni, yeqqim ɔazwara isarsɔd ssin imelyan innayas aɔyarfɔd ayɔn isyɔhwa, innayas: yɔlli ɔɔswa ɣɔta nssin imelyan ulanda dusan, inayas: mayɔlla llan arnu-d llah ibarek mawlaf ɣar ɣaylanɔɣ, wina iwala akkɔn isusɔm, iqlaɛ imlyanni, iddmɔd ɣɔfrinalɔf]

[yella din-a yiwen n ccix, wayɔd d ameybun, ameybun-nni imud-as eecra lef, ma d ccix-nni imud-as eecra laf, kulci ifraq, kulci wala, mseqbalen yiwwi-tt, mesarɔan lhɛmdullah a rebbi lealamin, yenna-as ad tawid yelli ur k-ttmuduy lhɛwayeɣ heta d arriha, amek i tt-muddun akka, awi-d lmaɗla awi-d aya, awi-d ad as-ɕcarey tumubil, yenna-as: ala ma yella ur tebyid ara ad nemcaraɛ, ma yella yehwayak arr-itt-id akken, hatan amek i xeddmɛn madden, nukni dagi ala ilaq yelli-s ad as-yeɕɕar tumubil]

[yɔlla ɔina yiwɔn nɣiɣix, wayɔd ɔamaɣvun, amaɣvunni imudas ɣɔfralaf, ma ɔɣiɣixnni imudas ɣɔfralaf, kulɣi ifraq kulɣi wala, ɔmsɔqvalɔn yiwɔwits, ɔmsarɔan lhɛmdullah arɔbbi lɣalamin, inayas

atsawid̄ yəlli uχətsmudux lahwayədz həta ɖariha,aməχ itsmudun akka, awid lmatla awid aya,awid asɖarəʔumubil, innayas: ala muəəwəʔts anəmɖaraɖ, mayhwayəχ arriyitsid akkən, aəan aməχ ixəddmən məddən, nukni ɖayi ala ilaq yəllis asif̄ar tumubil.]

[n tt-qqen-as lhenni, tamɖtut tt-qqent-as deg uxxam tilawin at lhenni at n wurar, ɛemmti-s ney tameqrant deg twacult-is, azeka-nni d tameyra iwwin-tt-id yer uxxam ad teqqim akud d tilawin. aqcic-nni ad t-id-sufyen yer berra ad d-mugren isbaye-is balak ɛecrin balak xemɖac, ad as-qqenen lhenni i weqcic-nni, d amaɛlem issenen ad yehder, issenen ad yegrew, issenen acu ad yehɖar s yiman-is, ayen ixicen ala, llan xewali-s, llan ɛemmum-is, ur s-yenni ara yir awal, nekni tura tt-qqney akka lhenni i yesli, ay-id-qedmen aka lyaci arwaharwah, ad kmasiy: "lhenni ya henna fi tabsi lbennara, nhennu lsid-nney, nɖsellu ɛala annabi almuxɖara(...), msɛlxir ɛalaykum ya nas lhara arɖal-kum ssuhaba, nsa-kum newwara(...)"]

[ntsəqnas lhənni, ɛməʔtuə tsəqnənas yuxxam ɔilawin yaə lhənni yaə bʷurur, ɖəməis naɖ ɔamuqrant ɖiəwəfultis, azəkani tsaməbra iwɖwintsid ɖar wəxxam atsqim akuɖ tsilawin, aqɖif̄n̄ni aəid sufɖən ɖar varra admuyrən isvayɖis balak ɖəfrin balak xəmsəʔaf asəqnən lahənni iwəqɖif̄n̄ni, ɖamɖələm isnən adyahɖar, isnən adyəyɖəw, isnən aɖu adyahɖar syiminəs, ayən ixifən ala, llan ɔxwaləs, llan aɖmuməs, usinara yir awal, nkini ɔw ɔəqnaɖ aka lahənni iyəsli, ayid̄mən aka lwaf̄i arwah arwah, aɖəkmasiɖ: "hənni ya hənna fitabsi lbənnara, nhənnu lsidna, n əlu aɖla anabi almuxɖara (...), msəlxir aɖlikum yanas alhara arɖɖalkum suhba ənsakum nwara (...)"]

[ad as-brun lwaɛda ulac anwa ad d-yini ttalasey-as lillah fi sabil allah, aqcic-nni amaya ad d-yarfed lwaɛda-nni ad tent-iger deg lɖib, ma yella yezra imawlan-is baba-s ney d gma-s is-yegan axxam d lmaxsus ad as-imud, ma yella ama kefiy dayen]

[aɖasvr̄un lwaɖɖa uwlaf̄ anwa adyinin tsalasɖas lillah fisabil əllah, aqɖif̄n̄ni amaka adyarfəɖ lwəɖaɖinn̄i aəəntiyar ɖildz̄iv mayɖra imawlanəns vavas naɖ ɖuyɖas isiyan axxam ɖəlm̄maxsus asimud, mayəlla makfiɖ ɖayən]

[a jeddi txeddem lwziɛ d̄agi?]

[ih nxeddem lwziɛa xilla nukni]

[amek i tt-txedem-m ?]

[n zellu lmal, n xeddem yer lahɖab n tudrin, mkul axxam. mkul axxam ad imarki, yella wanda n ssawaɖ sttemya n ddar, yella xemsemya uxemsin, tikwal xemsemya tɖurea, ad neɖseb iɖurdiyən-nni aɖal ad d-assen ilɖurea, ad ten-id-yey yiwen umbaɛd ad d-ddmen iɖurdiyən-

nni ad xelſen win-aken n wactal-nni,ad bedħen,ad yiseggem useggas,ad seggmen lmumnin,ad ifedaħ rebbi lahlak-at, ad yekkes rebbi iyilifen,ad yekkes rebbi cceda seg ulawen]

[nzəllu əlmal, nxəddəm arlahsav ntuðrin,mkul axxam,mkul axxam adimarki,iilla wanda nssawađ sətsmya nddar,iilla xəmsəmya uxmsin,əikwal xəmsəmya tqurfa,anaħsəv isurdiyən aħhal adasən ilqurfa,aənidyax yiwən umbasəd adəddmən isurdiyənni ađxəlsən winakən nwaſəalnni,ađvðħən,ađsyyəm usyyas, ađsyyəmən lmumnin,ađifəđah rəbbi lahlaħə,ađyəkəkəs rəbbi iwilifən, ađyəkəkəs rəbbi ſədda səyulawən]

[n xeddem-tt deg bab ləam deg wayed ad yekcem useggas,ad nexdem zzarda,ad nexdem lwaeda,ad nefraq imedden,ad kmašin tayarza,mi teedda tmarukit-nni,decra-nni,ruħ azeka awi tayuga-nni,ruħ ad tneqceđ wala]

[nxəddmits ybab lřam řayəđ ayəřřəm usəyyas,anəxđəm əzzarda, anəxđəm lwařđa,anəfraq iməddən,ađəkmasin əayarza,miəřəda əmarukiənni ədəřranni,ruħ azəka awi əayuyanni ruħ atnaqřəđ wala].

[kul yiwən ad yawi lqurəa n warraw-is umbaeed ad sewwen ad ččen,ad farħen,ulac iglil,iglilad as-fekken batəl,ad xedmen n gulu xemsemyat qurəa,ačhal i yellan deg ddecra-nni,ad yili eecra ney tnac d igllilen ur zmiren ara]

[kul yiwən ađyawı lqurfa nwarrawnəs umbasəd ađswwən ađřřən,ađfarħən,ulař iyilil, iyilil asəřkən batəl,ađxəđmən nyulu xəmsəmyat qurfa,aħhal iylan řdəřranni,ađili řəřra nə ənař điyililən uzmirənara,ađxəđmən řəřra nlqurfaə nəzyada,aəənmudən iyəlilən batəl,mařři siđrimən]

[alukan ad miniy yiwən useggas imudd-d rebbi ləalamin agfur ulac,wid-ak i ikarzen nnaəma ur d-tusa ara,bac ad tesuffey,ur tesufuy ara lyaci ttrun,ifellaħen zareen akk ikufan-nsen deg lexlawi,anwa ad tt-id-yegren ulac,ruħen řur-nney lbilağ qqaren-as lexdariya uffan řħab baba əli lburhan qqawi,baba əli nnan-as aseggas-a aka aka nnan-as wala]

[alukan aminix yiwən usəyyas imuddəd rəbbi lřalamin ayfur ulař,iyađ iyřarzən nnařma uəusadara,bař atsəsufax uəsufaxara lřařři řrun,ifllaħən zarřən akk iřufannsən řləxlawi,anwa atsidiyrən ulař,ruħən řurnax lbilaj řqarnas ləxdariya ufan řħab siđi babařli lburhan qqawi,babařli nnanas asəyyasa aka aka nnanas wala]

[aqlay ad d-nffey,ad n ssufey senğaq,ssufyen lexwan,zzwayel,ad tteħwiſen deg tudrin,ad d-yemud ikerri,ad d-yimud nnaəma,ad d-yimud zzit,d tammemt,maketeb llah,ačhal ara qqimen deg lexla lexwan-nni,sebeetac n yum mi ara yuřalen s ixxamen-nsen,nutni d ubendayar d lemdaħ,medħen]

[aqla adnəfak,ansufak əsandzaq,sufkən əsandzaq əffkən lxwan,əzwayəl, adətshwisən ðiəuðrin,wadimud iḡri wadimudənnafma,wadimud əzziə,wa tsaməmmə,maktəb əllah,aḡhal aqimən ɣləxla ləxwanni,səvaʕtaf nyum mukələn sixxamənnəsən,nihni ðuvəndayar ðləmdaḡ mdḡən]

[anda tzedyeð kemm,ad i-weðen anda ad d-mudden lwaeda-nni,ad uyalen yer wayeð,yer wayeð,tḡhewisen deg tudrin,asmi id-fukken aka,uyalen barren deg leswaq win ibyan ad yehder deg lwaeda n baba eli ad d-yas,alukan ad miniḡ iqahwaḡiyen deg lqahwa di setta yid-sen,wid-ak ixeddmən laglas(la glace),waḡed n tnac,lḡaci mačci d kra,tilawin,irgazen,imal nukni sya-agi ad nruḡ yer baba eli lḡiha lbistru]

[anda əzəðkəð ḡəmini,aðiwðən anda admudən lwaʕðanni,aðukələn arwayəð,arwayəð,tḡhəwisən ɣəuðrin,asmi dfukənaka ,ukələn varḡən ɣləswaq win ivkən aḡiḡar ðilwaʕða nbabaʕli adyas,alukan aminik iqahwadziyən ðilqahwa ðistsa yiðsən,iyað ixəddmən laylas waḡəd nətnaʕ,lkaʕi maʕi ðəḡra,əilawin,iryazən,imal nukni syayi anruḡ ababaʕli lɔziha lbilistru]

[d lexwan i illan ɣur-nney,imir medḡen,netḡef yiwet leblasa(la place)nesraḡ,nutni wean,ula anda tbeddeð seg lḡaci,nutni tura ulac abəndayar,dḡa ad nkmaʕi nukni s ubndayar, ad nruḡ ɣur-sen ad nebdu ad nmeddaḡ “ḡina-kum,ḡina-kum əz llah bəmqam-kum,lukan men ḡabat rebbi ma ɣina xeddəmm-kum”,wid-ak yetḡfen ibənduyar ad bdun ad ttazalen,mugren-aḡ-d yer yiwet leblasa (la place),nutni dweren-aḡ-id seg lḡiha nutni ad aḡ-id-parran :”mreḡba beḡbab rebbi,mreḡba beḡbaab zzayrin,mreḡba beḡtyer lebyeð ya limam ssalḡin”,tnḡhez ddunit tenḡhez]

[ðləxwan iylan kurnak,imir mədḡən,nətaf yiwəə ləplasa nəsraḡ,niəni wəʕan,ula anda əvəddəð sɣələkaʕi,nuəni əuk ulaf avəndayar,ðka anukmasi nukni suvəndayar,anruḡ kursən anəvðu anməddəḡ “dʒinakum,dʒinakum ʕəz əllah bəmqamkum, lukan menḡabat rəbbi madʒina xəddəmmkum”,wiðak itfən ivənduyar aḡvəðun adtsazalən,muyarnanaəð ariyiwəə ləplasa,nuḡni ðəwarnəid sildziha nukni ildziha,nihni aʕidətsaran “mrəḡba bəḡbab rəbbi, mrəḡba bəḡbab ə ayrin,mrəḡba bəḡtyer ləbyəð yalimama əsalḡin”,əənhəz əddunio, əənhəz]

[imiren tilawin,tin ur nesei ara ddarya ad teyyar agḡus,tayeð ad teyyar amendil,kul yiwen acu id-teyyar,lweəadi lweəadi,mi id-nejmaə akk lweəadi ad nruḡ yer lḡamaə,aksum,sksu,imir-nni aḡl zzlan ḡdac wakraren,zzarda tamuqrant,cuf yefka rebbi ləalamin,tfuk lḡedra-nni seččen,yemud-d rebbi yiwen ugffur nnaəma tuḡal anect ilat,Baraka,ubaba eli-agi illa d lḡader ,yesəa mmi-is ayen ad d-yini ad yensa,assen-i yusa-d yer baba-s,yenna-as :a baba,yenna-

as:acu i illan?,yenna-as:zaema tzemred i yiman-ik,yenna-as: zemrey ayen tehwaqed ad yili,inebah,yeffey mmi-s-nni]

[imiran eilawin,oin urnesfiyara ddarya adtayar ayghus,edayed adtayar amendil,kul yiwən afu tayar,lwəfaði lwəfaði,midnejmaƒ akk lwəfaði anruħ aldžamaƒ,aksum,sxəsu,imrən afħal əzlan əħdaƒ waƒararən,əzzarda əamuqrant,ƒuf yəfka rəbbi ƒalamın,əfuk lhəðranni ƒəƒƒən,imuddəd rəbbi yiwən uyəffur nnaƒma əuƒal anəfəilats,baraka ,ubabaƒli ayi illa ðəlhəðar,isfa məmmis ayən adyini adyənsa,asni yusad ƒar vavas,innayas avava, innayas afu yəllan, innayas zaƒma əzəmrəd imanənx, innayas zəmrax ayən təhwadžəd adyili,inəbah,iffax məmmisnni]

[inebah yenna-as: yakuwağ lzzayar betni tnac n weyrum,yenna-as: uzuğ xwenin,yusa-d weyrum-nni yehma imud-as-t i baba-s,yenna-as baba-s-nni semllah areħman arahim,yenna-as ma yella teqqimedə aka ma yella mutay nekini ad tseqdəd ddunit,yenna-as: ruht yzut-as azeka,yzan-as azka imiren,immut imiren mmi-s-nni,mi ara truħed ad d-tzured baba-s ad d-zured mmi-s,baba eli-agi ayen tnwid ad tawədəd yur-s meqdi]

[inəbah innayas: yakuwadž ldzayar əbƒəəni əənaƒ wəkrum, innayas uzudž xuwnin, yusad wəkrumnni yəħma imudasə ivavas, innayas vavasnni səmlah arahman arahim, innayas məəqiməd aka muəax nəkini atsəsqədəd əddunio, innayas ruħə əxzuəas a uka, əxzanas a uka, imiran immuə imiran məmmisnni, miəruħəd adzurəd vavas adzurəd məmmis, babaƒli ayi ayən tnwid atsawədəd kurs məqdi]

[tbyid ddarya tella,tebyid tafellaht tella,tebyid lxudma tella,ayen tebyid yella,tebyid zzeyara tella,tura nniya ulac,lheya ulac,leqdar ulac,tarbah lzzayar irgazen mmuten,ğğan-d arraw-ines yečcaten akk iyuzran,wa yemdəl wa ur yemdi ara,akka]

[əvəkid ddarya əəlla, əvəkid əfaəllahə əəlla, əvəkid lxudma əəlla,ayən tniid illa, əvəkid ziyara əəlla,əura nniya wəlaf,aləhya wəlaf,lqdar wəlaf,əarvah ldzayar iryazən mmuəən,džand arrawnsən, džand imawlansən ifjəəən akk iuzran, waymədəl waymđilara,akka]

[asmi id-qqimen wiyad i ienen lzzayar qqimen-d ad debren, qqimen-d ad xedmen sukarğiya,uyalen xedmen lağeb deg lmumnin aka ney ala,ur xdimen ara leqdar i wid-nni yemmuten,idrimen nfransa llan kcemen,ccix n lakul yettay sin imelyan,lini rebəin n duru tqiddəd arraw-ik,asma yesyar deg lakul yettawi setta imelyan,lwazir xemestac n melyun,wiyad eecrin n melyun]

[asmi dəqqimən wiyad iyənən ldzayar qqimənd adədəbrən, qqimənd adxədmən sukarđiya,uƒalən axədmən laƒdžəv yəlmumnin aka naƒala,uxdimənara ləqdar iwiðni immuəən,iðrimən nfransa llan xəfmən,ƒix likul itsax ssin iməlyan,lini rəvƒin duru əəqidəd

arrawnəx, asma ɣəsɤar ɣlakul itsawi sɔtsa iməlyan, lwazir xəmsətəf nməlyun, wiyad ɤəfrin məlyun]

[anda-tt lzzayar ččan-tt lli mayeswawc, igellil iruh meskin, iruh yiwwit wasif ad t-yečč lhut di lebh̄ar ah! a rebbi ad tcefēd, ad d-yarr rebbi ddunit akken tella zik, butfliqa ad ifellaq rebbi azagur-is ncallah, netta i ibewssen lzzayar, irgazen ləali i tura yella buɣyaf d aqbayli netta id-iweqmen ssuma n igellilen wala kinaha nyan-t ayɣar akken ad d-qqimen nutni ad xedmen akken isen-yehwawala ayɣer wala ur ttar ara zyada]

[andats lɤzayar əf̄f̄ants lli maysəwawf, iɣlil iruh məskin, iruh yiw̄wiə wasif aəyəf̄f̄ lhue ðilvhar ah! arəbbi əf̄əf̄ə, adyar rəbbi ddunio akkən təlla ziɣ, butfliqa adifəlaq rəbbi azayuris nɤalfah, nətsa iybəwsən əlɤzayar, irɣazən lɤali iəuk illa buɣyaf ðaqvayli nətsa idwəqmən ssuma iyəylilən walakinaha ənbant ayɣar akkən adqimən niəni adxəðmən akkən isnihwa wala aykəf wala utsariwara əzyada]

[Wigi d rebbi ad ten-iħasben a jeddi, tanemmirt a jeddi, semħiyi ɤetbay-k ass-agi, ad yisuyzef rebbi deg leemer-ik]

[ulac ayilif a yelli, mreħba yis-m a yelli melmi myehwa]

[ulaf ukilif ayəlli, mreħva yissəm ayəlli, melmi myəhwa]

Taddart n At Ifrek (tayiwant n Məatqa, Tizi Wezzu)

Nanna Saədiya tesa 60 sna

[Azul a nna Sədiya amek itepiliɣ labas]

[Axir a yelli həmdulilah, i kunwi labas i tettili-m]

[axir a yəlli həmdullah, iɣunwi labas iəətsil'im]

[Anna Saədiya, ass-agi arziɣ-d ɣur-m ay-dahkuɣ cituh ɣef zik: ama ɣef zwaɣ, lwziəa, tafllaht d wamekitt-txedmem ?]

[anna saɤdiya, əssayɤ arziɤəd ɤurm aɤdahkuɤ f̄ituh kəf ziɣ: ama kəf zwadɣ, lwziɤa, tafllaħə aməx iəxedmem].

[amek i txedmem timeɣriwin dagi?]

[aməx iəxedmem əimaɣriwin ziɣ?]

[Zik d timɣarin i yexetben asma yawweɣ mmi-s i zwaɣ, ad truħ yemma-s ad as-d-xɣeb ad tseqsi qbel i taddart-nni ad as-tini meltiyi taqrurt, yelli-s tfamil, taqrurt trankil (tanquille), ad tt-tawi imiren yer tqrurt-nni]

[ziḡ tsimkarin iḡxətəvən asma yawəđ m̄mis izwadḡ atsrūh yəmm̄as azədaxđəv,maəruḡ adaxđəv atsəsqəsi qvəl iəaddarənni asəni mələḡiḡi əaqrurə, yəllis tfamil̄t, əaqrurə trankil̄,atsawit imir̄ni arəəqrurənni]

[llan-t tiyađ tt-ruḡunt s nniya-nsent,tiyeđnin i isenqaden mileḡ mileḡ,mi ara yawweđen-t ad kmasint seg uqarru alama d idaren, mam d ijifar tqenddurt-is ad as-tt-tarfdidt ad muqlen-t ma yella yeččur uđar-is,ma yelha iyil-is,zik zik mačči asmi d nekker nkunti,zik mi ara truḡ tmeḡḡut ad texđeb mačči ad d-wali kan taqrurt ma yella tecbaḡ,ma yella telha neḡ,tettruḡu ma yella yars laeqel-is]

[llat əiyad̄ tsruhut sən̄niyansət, əiyəđnin iḡsənqadəv m̄l̄iḡ m̄l̄iḡ, mayawđənt askmasitsəḡqarru alama đidarən, mam đijifar təqnədureis asəarfəđt ad̄muql̄t maȳḡḡur uđaris, maylha ikil̄is, ziḡ ziḡ maḡḡi asmi dənkar nkunti, ziḡ maəruḡ əəm̄t̄uə adaxđəv maḡḡi adwal̄i kan əaqrurə maəḡvəh, maəḡḡha naḡ, əətsruḡu mayars l̄aq̄l̄is]

[ad teqqim yer tmurt ad as-tini eeddi əaniyi-d aqarruw,imir-nni ad as-d-əani aqarrus,ad as-tini a yelli nuḡz-iyi-d qarruw,ma yella yares laeqel-is,ad as-d-tini ad as-tenḡez aqarru-is s ttawil,ma yella imiren d tafarqaqast ad as-teḡ kan aka s tufya laeqel ad tt-tlikidi kan ad as-tini d ayen kfiḡ,ma yella imiren d taqrurt illan trunkil ad as-d-tini aqarrus akken iwata]

[atsqim arəmurə asəini adi ḡaniyid aqaruw,imirni azədḡani aqarus,asəini ayəlli nuḡziyid aqaruw,mayəlla yars l̄aq̄l̄is,azdani asəən̄kəz ak̄k aqarus st̄sawil̄,mayəlla imirən tsafarqaqasə asəḡ kanaka səuf̄ra l̄aq̄l̄ atsəəlikidi kan asəini đayən kfiḡ, mayəlla imrən tsaqururə illan trankil̄ azdani aqarus ak̄kən iwəəa]

[tt-xtir-it tina i wumi yares laeqel,ad tt-id-awi d taḡtaḡt rvaəḡac nsena,acu mi ara ad tt-id-awin d taqrurt tameḡḡut ttaegginen-t belli ur txeddem ara,tuḡḡet deg lamer ad tt-id-awin ad tt-id-rebbi-n am akken ad d-rebbi-n yelli-tsen ur s ttakken acmux ad d-tagum,ur s ttakken acwari ad tawit,ad tettawi tettara akud yieggalen,ad teleeb gar-asen,ad teleeb akud tullas deg uzniq]

[tsxəirit əina iwumi yars l̄aq̄l̄,atsidawi tsatutaḡə arvataḡ nəsna naḡ ənaḡ nəsna,afu matsidawin tsaqururə əaməḡḡuḡə tsaȳḡinənts bəlli uəxəddəmarə,tuḡḡə il̄amar atsidawin atsidrbin amakən adrəbbin yəlliəsən urstsakkən af̄mux adayum, urstsakkən af̄wari atsawie,atsətsawi ətsara ayəđ iḡḡal̄ən,atsələḡəv ḡarasən, atsələḡəv aytsullas ḡuzniq]

[cḡul alama muqret,tewweđ i zwaḡ,tezmar i wexxam ad as-teseḡfəđ ad tt-ftel,ad seww,ad tt-tḡum, ad as-teseḡfəđ tadut,mi wiyad̄ xeddeən ad tawin ad as-ḡemnen ad as-inin belli ur tt-nettawin ara yer lexla nitni ad uḡalen ad tettawin ur tt-ḡettben ara am yelli-tsen,ad as-qelden akk axxam]

[ʃul³ alma muqrə,əəb^wuđ izwadʒ,əəzmar iwxxam asəəsahfəđ
atsəfəəl³,atsseb^w,atsdom,asəəsahfəđ əađut,mi wiyad xedʒən atsawin asdəmnən asinin bəlli
utsəntsawiara arləxl³a niəni ađukal³ən atsətsawin utsəhtsəvənara am yəlliəsən,asqəlđən akk
axxam]

[ad tizmir i wexxam ney ad teqqim,mi tura-ka-agi xati,akken id-nekkar nkunti dayen xati, ad
d-ass kan ad texdəb,ad tseqsi yer taddart,ad tawi-t yer teqrurt-nni ad tizar,argaz ad izar taqrurt-
nni,taqrurt ad tezar argaz-nni,taqcict ad tawi acmux ad truḥ yer tala,argaz ad ibed deg ubrid,
'après'apri ad tt-iwali mi ara ad d-ēddi,ad tt-iwali s ddaw tiḥ kan cyul ttsethin,asma ad tt-
yawī dayen yer uxxam-is sbaeyam ur d-ittnunu-t ara yer uxxam,ur tettwalin ara iēggalen,ad

d-yekcem deg id ama d asmaēddin sbaeyam,axatar ttsethin zik ur d-keččmen ara yer
uxxam,tamtūt dayen ur tsawal ara i wargaz s yisem-is]

[atsizmir iwxxam naḥ atsqim,mi əurakayi xati,akkən idənkār nkunti đakən xati,adas kan
atsəxdəv,atsəsqəsi arəaddarə,atsawit arəəqrurənni atsəəzar,aryaz ađizar əaqrurənni, əaqrurə
atsəəzar aryaznni,əaqʃiʃə atsawī aʃmux atruh arəala,aryaz ađivəd yuvriđ,apri atsiwal³i
madʒədi,atsiwal³i sddaw əit kan ʃul³ tsəəhin,asma atsyawī đakən aruxxamis svayam
uditsnunəara aruxxam,uəətswal³inara iyyal³ən ,adiyʃəm đəyid ađiffak đəyid ama dasmi adin
svayam,axatar tsəəhin ziḥ udxəʃʃimənara aruxxam,əamtuə đakən uəsawalara iwaryaz
syisəmis]

[ur tettyama ara akud-s ger iēgglen,ney ad tečč akken, ma yella wacu ad as-d-tssars ad tuyal
ad truḥ s yin-a ur tettyama ara ttarf-is]

[uətskamayara akudəs yar iyyl³ən,naḥ ađʃʃən akkən,mayəlla wafu asədsars atsukal³ atruh
syina uəətskamayara ttarfis]

[asma ad txdəben ass aməzwaru ul³aʃ afa ayawin,urtsawin urətsən,ađxəʃmət ađwal³it
adəfət,apri asinit adnukal³,mayəlla əadʒviət adukal³, mayəlla uətađgivarə
udtsukal³tara,tsil³awinni kan ayuk³ən, mayəlla yəđl³əv mmiesənni atzizar,ađiddu akkənni
aytsil³awinni ađiqim y^wzniq ,nətsəə atffak adukal³,atsiwal³i nəbʒiđ kani,mi llan wiyadnin xati
slfuḥ].

[mi ara staēgeb i wargaz ad d-yawi baba-s yemma-as ad as-fkken tizri,tizrit-nni d amyār-is ad as-tifekken mačči d argaz-nni,ad as-yeffek ēecrin n alef s ddaw ufus ulac win ara yewalin taqcict ad tettef yef umyār-nni yines,tura ttakken mitin alef ney teltemya talef,argaz-nni ulac acu t-id-yedexlen ama d asema ad as-ttawin s axxam]

[misəafdzəv iwaryaz aḍyawi vavas yemmas asəffkən əizri,əizriənni ḍamkəris astsiffkənmaffji ḍaryaznni,asyəffk afrinalʒəf sddaw ufus ulaf win aywalʒin əafjifə atsəttəf afəmkarni yinəs,əura tsakkən mitinalʒəf əəlʒtəmyatalʒəf,aryaznni ulʒaf afu əididaxlʒən ama ḍassmi astsawin saxxam]

[ad mllilen imyaren d issuq,swa d baba-s ney eemmi-s teqrurt-nni ma yella ur tessei ara baba-s d eemmi-s,ad mllalen d issuq ad eegngen tameyra,ad as-inin char-agi ad d-iddun d tameyra,asma ad d-tawweḍ tmeḍra ad as-mudden ixarfiyin,ma yella yeḥemḍar ad as-yefkk yiwen uxarfi yer uxxam teslit,wayeḍ ad tizlu netta,ma yawin lḥenni mačči d lipla(les plats)ney d assqi d seksu arnu qllun-d aksum.s ukanif i seččayen,ass seksu akud tecriḥin daxel tebaqit timuqranin]

[aḍəmlʒilʒən imkəren ḍissuq, swa ḍvavas nak amməs tqrurənni mayəlla uəəsʒara vavas ḍamməs, aḍməlʒalʒən ḍissuq aḍaynən əaməkra, asinin ʒahrayi adidun tsaməkra, asma adawəḍ əməkra asmuḍḍən ixarfiyən, mayəlla yəsmkəras asyəffk yiwən uxarfi aruxxam tsəbʒə wayeḍ aəizlʒu nətsa, ma yawin lʒḥənni maffji ḍleplayayi nak ḍasqi ḍsəxʒu arnu qəllund aḥsum.suḥanif iʒəffjəyən, as tḥəkra sʒsu akuḍ əəfriḥin ḍaxəlʒ tvaqyin əimqranin]

[lqec ad as-awin snat tqundyar,snat lufaḍi,ad as-awin lḥenni,lemri d aya-gi i ttawin,ttawin sšabun,isebaḍenad as-awin yiwet tyuga,yiwet tyuga n lidrat,umbaeed llan wiyad i ttakken snat tqundyar snat lufaḍi,llan wiyad i ttakken rebea rebea kull yiwen d tazmart-ines, ad as-rrenun aḥayak s wayes ad d-ddu,apri mi id-yehder teslit ad d-ddu ilaq ad yili umyār-is din-a akken ad as-yebgges,ad d-yekkes tayggaḥ seg wamas-is ad as-yebgges iteslit-nni yines baba-s ahan d netta ad tisufyən ad tēeddi s ddaw laenaya n baba-s]

[lqəf asawin snaə tqundyar snaə lʒufaḍi,asawin lʒḥənni,lʒmri ḍayayi itsawin,tsawin sšavun,isebaḍən asawin yiwəə tyuḡa,yiwəə tyuḡa nlidraə,umbad llan wiyad itsakkən snaə tqundyar snaə lʒufaḍi,llan wiyad itsakkən arva rəva kulʒ yiwən tsazmarəinəs,asarnun aḥayək swayəs adəḍḍu,apri midihḍar əəslʒə adəḍḍu ilaq aḍyili umkəris ḍina akkən asyəvḡḡəs,adyəkkəs əəḡḡḡḡ sʒwmasis asivḡḡəs iəəslʒiənni yinəs vavas ahan ḍnətsa atsisufakən atsəḍḍi sddaw lanaya bavas]

[ma yella ur tessei ara baba-s d eemmi-s,ma yella ulac xuya-s ulac eemmi-s immut,d d mmi-s eemmi-s,irra-asen zik ur pawin ara xilla rebea,xemsa tilawin ad arnun ēecra,xmestac irgazen]

[muəəsʒara vavas ðamməs, mawlʒf amməs ðxuyas, mawlʒaf xuyas ulʒaf amməs immuə, ðmmis amməs, irrasən ziχ utsawinara xilla arva xəmsa əilʒawin aðarnun əfra xməstaf iryazən]

[d irgazen i ttawin s waʒas, nek asma id-ddiy iwwin-iyi-d iərrasen, yer teðfart, ad tt-teðfar jida-s akud weltma-s tameqrant, ma yella d irgazen ur ʒafaren ara zik, tamyart ad tnes din tina nniðen aduʒal, ass n sbaeyam tislit ur tettcebiħ ara ad teqqim akken d tamellalt]

[ðiryazən itsawin swaʒas, nək asmi dəddiʒ bb^wind irrasən, arəəðfare ətsəəðfar jidas akuð wətməs əamuqrat, maðiryazən utafarənara ziχ, əamkərə ətsnəs ðin əina niðən aduʒalʒ, ass nsvayam əislʒiə uəətsʒəbiħara ətsqim akkən tsamllalʒt]

[ad tsekref tizrurin, ad tt-qgen tafunart, taqndurt leqbayl, ass n sbaeyam ad t-ʒtef tin irebħen deg uxxam-nni allah ibarek tesa, tesa seaya ilkuli, tarbaħdeg uxxam-is ad as-tebgges d nettat ad as-sarsen taqndurt n wass n sbaeyam, ad as-tesars taqndurt-nni akud lmencef ad as-tqqen amandil, ad as-teg abruc deg uqarru-s ad as-tekhel akk tinn-a alkuli]

[ətsəsukrəf əizrurin, ətsqən əafunərə, əaqndurə lʒqvaylʒ, ass nsvayam ətsəttəf əin irəvħən ɣ^wuxxamnni əllah ibarək əəsʒa ðayayı əəsʒa ssʒaya ilʒkuli, əarvaħɣ^wuxxamis əsəəvɣəs ðnətsə əsisarsən əaqndurə b^wass nəsvayam, əsəəsars əaqndurənni akuð lmənʒəf əsəqðən amndilʒ əsəəɣ avruʒ ðəɣqarus əsəəkhəl akk əinna əlʒkulʒi]

[ad d-ffey ad teqqim yer iəggalen, sbaeyam afenğal ur tt-id-tarfid-it ara, ad teqqim deg tesga, ad tettwali kan iəggalen-nni acu d wamek xeddmen, amek i heddren, akken llan ad tarfed lmiti uxxam-nni, imensi n sbaeyam ad as-tefkk ciħ n teftalt ad tt-id-teftel, umabəed ad tekmmel tiyað, ass nsabaħn sbaeyam ad as-tefkk temyart-is ad tegg tamtunt, smana-nni akk tamezwarut ur s-tettak ara imeşlah ad tt-ɗum axxam, zik-nni qqaren-as neɣ mulac ad tsenggar llah yesturna axxam-nni]

[adfaʒ ətsqim ɣar iyɣlʒən, svayam afəndʒal utsidrəðiəara, ətsqim ðiəəsyə, ətsətswalʒi kan iyɣalʒənni əfu ðwaməχ xəddmən, aməχ ihddrən, akkən llan ətsarfəð lʒmiti uxxamnni, imənsi nəsvayam əsəəfk ʒiħ əafəalʒt ətsidrəəəlʒ, umbad ətsəkməlʒt əiyað, ass nsavaħ nəsvayam əsəəfk əəmkərəəis ətsəɣɣ^w əaməut, smanani akk əamzwaruə usətsakara iməslʒaħ ətsɗom axxam, ziχnni qarnas namulaʒ ətsənɣɣar llahistarna axxamnni]

[ur ttakken ara akk ad tɗum, ur tettataf ara imeşlah d əmezwaru lħağə kan ilha arekkti, uqbel ad d-tkcem di tewwurt, ur s tettak la əyefki la aman, ur s ttaken-t agram, asma ad tarzef s axxam-nsen ilaq ama yewweð useggas, ad as-teççar temyart-is əcwari n lmakla, mi ara ad d-tuɣal seg uxxam-nsen ad d-teççar əcwari-nni, lyaci aka kan ixeddmen zik]

[ustsakkənara akk ətsɗom, uəətsəttəf iməsləħ ðaməzwaru lʒħadʒə kan ilha arkəi, uqvəlʒ adkʒəm ðiəbb^wurə ustsakkə ləʒ əyefki ləʒ aman, ustsakkət ayɣram, asma əəarzf saxxamnən ilʒaq ama

yebbwud usywas,asəəfjar ɔmɔkarɔis afwari nlʒmaklʒa,maduwalʒ səywxamnəsən adfjar
afwarinni,lɔafɪ aka kan ixəddmən ziχ]

[I lwziəa amek itt-txeddm-m?]

[ilwziʒa aməχ itəəxddməm?]

[Nukni n qqar-as timecredt, d sadiqa it-seddiqen, wid-ak-nni akk i sean lfarh, d win isean
aqgur,zik mačci d lexlaʒ, d sadiqa i ttseddiqen, ad d-jeməen akk lweəadi-nni, ad d-ayen
azeggar ney ixarfiyen ar lahsab akken i sen-d-yewwinidrimen,apri ad farqqen timecredt-nni]

[nukni nqqaras ɔiməfrət,ðsaðiqə itsəsdıqqən,wıyaðni akk isfan lfarh,win isfan aqgur,ziχ maʒfi
ðlʒaxlʒas ðsaðiqə itsəsdıqqən,adjəmʒən akk lwfaðinni adaʒən azygar naχ ixarfıyın arlʒaʒsav
akkən səndəbbwın idrimən,apri adfarqən ɔiməfrətinni]

[nxeddem-tt ass leid tamezyant,sbaħ mi ara fetren,ad d-kkren zik ad ruhen ad zllun timecredt-
nni,farqen-tt yef iəeggalen,axxam n ɛcra n iəeggalen ad yawi ɛcra immuren,ma yella sin
iəeggalen ad yawi sin immuren,win isean ɛcrın iəeggalen ad yawi snat tceddiwin ad tent-
snın ad tetawın,ad tent-farqqen² yer lahsab iəeggalen]

[nxəddmits ass lfið ɔamə yat, svaħ mafərən, adəkrən ziχ adruhen adəzlʒun
ɔiməfrətinni,farqqənts afıygalʒən,axxam naʒra yaʒygalʒən adyawı afra immurən,mayfaə sin
ıygalʒən adyawı sin immurən,win isfan afrın ıygalʒən adyawı snaə tʒəddıwın aətəsnın
aətawın,aəntfarqən arlahsav ıygalʒən]

[Ma yella yugar-d ad tent-farqen yef wid-ak-nni ixxuʒən,tura ad nect id-jeməed
idrimen,tikwal ma yella d agfur d agfur,zllun timecredt akken ad hɛbsen agffur-nni,ney asma
ulac akk agfur zllun timecredt tt-nawalen² deg lğamaə,kul yiwen ad yečč ammur-is]

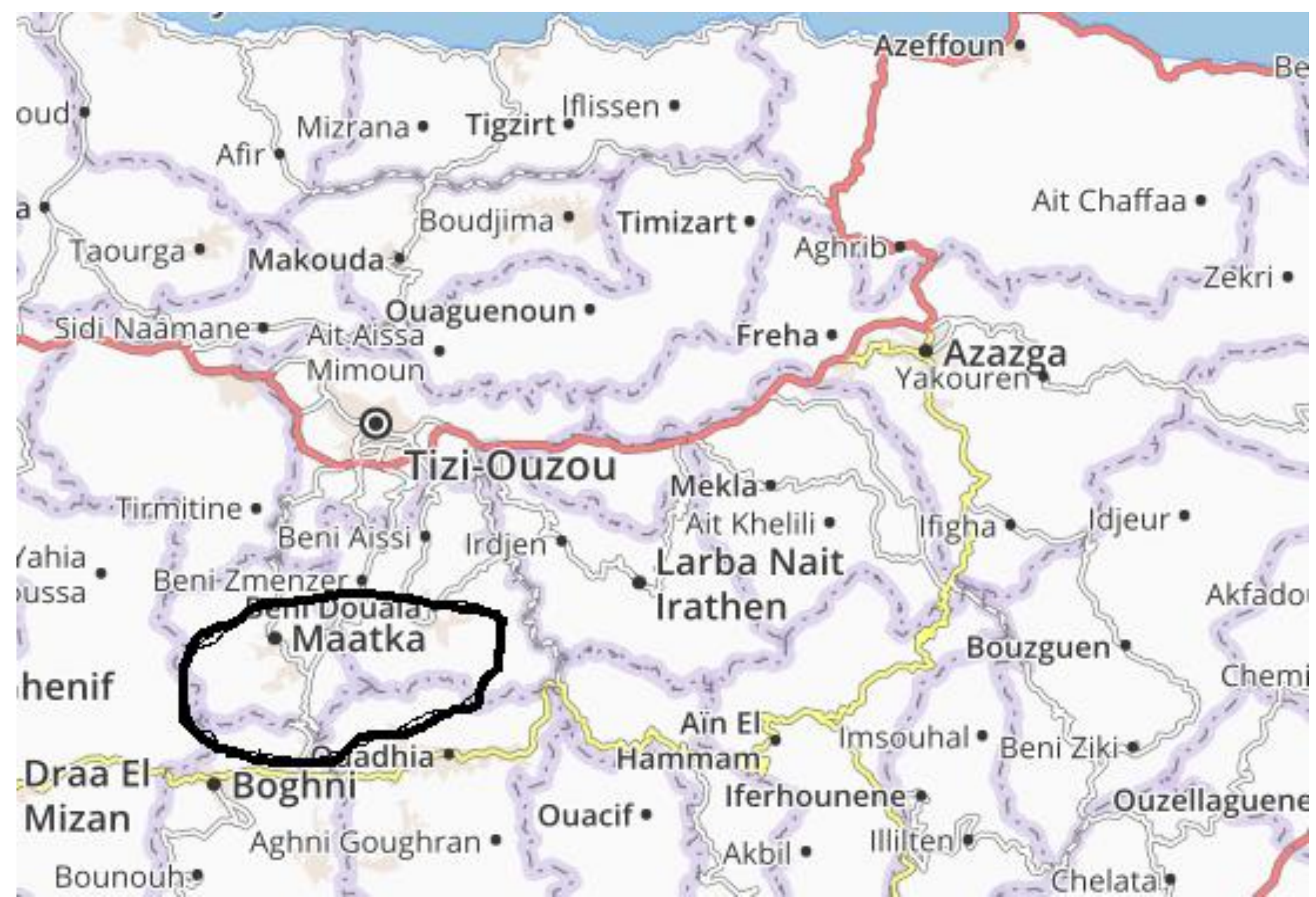
[mayuyrad aəntfarqən afwiyaðnni ixxu ən,əura anəfə idjəmʒəd idrimən,ɔikwalʒ mayfaə
ðayfur ðayfur,zllun ɔiməfrət akkən adhəvsən ayfurnni,naχ asma ulaf akk ayfur zllun
ɔiməfrət tsnawalʒən ðilʒdamadʒʒ,kul yiwen adyəfj amuris]

[Tanemmirt ananna sədiya,ad mibarek rebbi,wa d yeseyzef rebbi deg leemmer-im]

[əanəmmıre anaħna safdiya, amıvarəχ rəbbi, wa ðisıʒzıf rəbbi ðilʒamrım]

[Ulac fell-as a yelli, mreħba yis-m kull ass,ak²miʒıweđ rebbi yer lebyı n wul-im]

[ulaf fəllas a yəlli,mrəħva yısəm kullass,akmi iwəđ rəbbi arləvki bbwulʒim]

TIZI-OUZOU

Bouhaterm

Dussaoui

BÉJAÏA

JIJEL

Chemini

Ait Yahia

Adekar

Tacourit Ighil

Toudja

Boukhiaoua

Aktadou

El Had

El Kseur

Tala Hamza

Tichi

Souk Oufella

Sidi Aich

Semaoun

Amizour

Boukhelifa

Aokas

Souk El Tenine

Meibou

Sidi-Avadi

Timezrit

Beni Djelli

Feracoun

Kendira

Ighemount

Tizi n'Berber

Taskriout

Tamridjet

Chellata

Ouzelaguen

Beni Hacouche

Ait Smail

Darguina

Kherrata

Beni Melikeuche

Akbou

Tamokra

Draa El Kaid

OUIRA

Tazmalt

Ait R'zine

SÉTIF

Agbur

Agbur

Tazwart tamatut	6
Tamukrist	6
Tudiwin	7
Afran n usentel	7
Iswi n usentel.....	7
Afran n temnaḍin.....	7
Tarayt n unadi.....	7
Afran n imesulya.....	8
Tafelwit n imesulya.....	8
Asenked n temnaḍin.....	8
Agzul.....	9

Ixef I : tazrawt tasnalyant

Tazwart	11
I.1. Timsisdiy n yisem.....	11
I.1.1. Timsisdiy tigejdanin n yisem.....	11
I.1.1.1. Tabadut n yisem.....	11
I.1.1.1.1. Tabadut n yisem.....	11
I.1.1.1.2. Timitar n tewsit.....	11
I.1.1.1.2 .a. Isem amalay.....	11
I.1.1.1.2.b. Isem unti.....	12
I.1.1.1.3. Amḍan.....	12
I.1.1.1.3.a. Asget s textimt “n”.....	13
I.1.1.1.3.b. Asget s textimt d temlellit.....	13
I.1.1.1.3.c. Asget s textimt +2 temlellay, yiwet n teyra d tayed n targgalt.....	14
I.1.1.1.3.d. Kra n isugtan xulfen afeggag n wasuf	14
I.1.1.1.3.e. Kra n wuntiyen yur-sen taxtimt n umalay.....	14
I.1.1.1.4. Addad.....	15
I.1.1.1.4.a. Addad ilelli.....	15
I.1.1.1.4.b. Addad amaruz.....	15
I.1.1.1.4. b.1. Ayllyu n teyra tamezwarut.....	15
I.1.1.1.4. b.2. Uzwiren ney imeslsu n uzgen-ayri “w”, ”y.....	15
I.1.1.1.4. b.3. Timlellit n teyra tamezwarut.....	16
I.1.1.1.5. Ismawen irettalen	16

I.1.1.5. a. Iretṭalen yettumazyen.....	17
I.1.1.5. b. Iretṭalen yettumazyen ciṭuh.....	17
I.1.1.5. c. Iretṭalen ur yettumazyen ara	17
I.1.2. Timsisdiy n useddes.....	18
I.1.2.1. Isem n tigawt	18
I.1.2.2. Isem akmmam.....	18
I.1.2.3. Arbib.....	19
I.1.2.3. a. Arbib s lqaleb “am”.....	19
I.1.2.3. b. Arbib s lqaleb d uḍfir “an.....	19
I.1.2.3. d. Irbiben n utṭunen imagnuten.....	19
I.1.3. Timesisdiy n tizeyrayin.....	19
I.1.3. 1. Tasnalmudt n tizin (a-agi).....	19
I.1.3. 2. Tasnalmudt n waddar (ubder):.....	20
I.1.4. Timsisdiy n tiwadmawin.....	20
I. 2 . Timsisdiy n umyag	21
I.2.1. Tabadut n umyag	21
I.2.1.1. Timsisdiy n tilmmasin.....	21
I.2.1.1.1. Timsisdiy n tmezra.....	21
I. 2.1.1.1.a. Urmir	21
I. 2.1.1.1.b.1. Urmir s ‘ad’.....	21
I. 2.1.1.1.b.2. Tignatin temsartit	22
I. 2.1.1.1.b.2.a. Tamsartit.....	22
I. 2.1.1.1.b.2.1.b. Tamsartit ‘ad + t’= ‘tt’	22
I. 2.1.1.1.b.2 .2.c. Tamsartit ‘ad + n ’ = n.....	23
I. 2.1.1.1.b.2 .2.d .Tzelya tibawt “ara”.....	23
I. 2.1.1.1.b.2 .2.e. Tazelya tibawt “mi / amaya”	23
I. 2.1.1.1.b.2 .3. Urmir ussid.....	24
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1. Tusda n ifeggagen.....	24
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.a. Imyagen yesəan kraḍ targgalin s teyri tilemt.....	24
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.b. Imyagen yesəan snat targgalin s teggara taneyrit.....	25
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.c . Imyagen iwumi tettbeddil targgalt tussidt.....	25
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.d. Azwir n ‘t’ yezdi-as ufardis aneyri n ufeggag.....	25
I. 2.1.1.1.b.2 .3.1.e. Azwir yetbae ufardis aneyri.....	26
I. 2.1.1.1.b . Izri.....	26

I. 2.1.1.1.b.1.Izri ibaw.....	27
I. 1.1.1.a.2.Tazelya tibawt “ur...ara (wara).....	27
I. 1.1.1.a.3. Tazelya tibawt ‘ur’ (amseḏfar n tibawt).....	27
I. 1.1.1.a.4. Timsisdiy n tisuddimin.....	27
I. 1.1.1.a.4.a. Urmid-assway.....	28
I.2.1. Tanḏawit (tasenfelt) di tmeslayin n cmini / caēbat leamer/meatqa.....	29
I.2.1.1. tanḏawit n ‘ḏ’ /’t’.....	29
I.2.1.2. tanḏawit n ‘ḏ’/’t’.....	29
I.2.1.3. Tanḏawit n ‘gg’/’yy’.....	29
I.2.1.4. Ayelluy n ‘l’.....	30
I.2.1.5. Ayelluy n ‘y’.....	30
I.2.1.6. Tanḏawit n ‘w’ / ’u’.....	30
I.2.1.7. T andawit n ‘t’ / ’h’.....	30
I.2.1.8. Tanḏawit n ‘l’ / ‘r’.....	30
I.2.1.09. Tanḏawit n ‘ε’ / ‘aa’.....	31
I.2.1.10.Tanḏawit n ‘ḡ’/’j’.....	31
I.2.1.11. Tanḏawit n tewsit	31
I.2.1.12. Tanḏawit n ‘e’/’i’.....	31
I.2.1.13. Tanḏawit n ‘a’/ ‘i’.....	32
I.2.1.14. Tanḏawit n ‘a’ / ‘u’.....	32
I.2.1.15. Tanḏawit n ‘i’ / ‘u’.....	32
I.2.1.16. Tamnḏut n ‘u’ / ‘i’.....	32
I.2.1.17. tanḏawit n a’ / ‘u’.....	33
I.2.1.18. Tanḏawit n ‘ik’ , ‘is’ / ‘nek’, ‘nes’.....	33
I.2.1.19. tanḏawit ‘amaya’/ ‘mi ara’.....	33
I.2.1.20. Tamnḏut ‘ur...wara/ur ara’.....	34
Tagrayt.....	34

Ixef wis II: Tazrawt n umawal

Tazwart.....	36
II. 1. Amawal	36
II. 1. 1. Tbadut n umawal.....	36
II. 1 .1.1. Tabadut n uzar	36
II. 1.1.1.2. Tanɗawit n umawal.....	36
II. 2.1. Tasleɗt d usarwesn n umawal ger kraɗ n temeslayin.....	37
II.2.1.1. Tanɗawit gar Cmini / Mæetqa/ Caëbat leamer.....	37
II.2.1.2. Tanɗawit gar Cmini akked Meetqa / Caëbat leamer.....	38
II.2.1.3. Tanɗawit gar Cmini akked Caëbat leamer / Meetqa.....	40
II.2.1.4. Tanɗawit gar Cmini / Caëbat leamer akked Meetqa.....	40
Tagrayt.....	42
Tagrayt tamatut.....	44
Tiybula.....	46
Timerna	
1. Amawal.....	49
2. Ammud	51
3.Takarɗa n trakalt	
Agbur	
Agbur.....	80